

Le Dónbeenĩ bin-tente vūahũ na ó O Maaki túara

Vūahũ túaró ñúhũ

O Maaki hĩa wee bè là a Piere là a Poole, á wee séení 6a le Dónbeenĩ tonló yi (Bè-wénia 13.5; Koloosisa 4.10; Piere nín-yání 5.13). O Maaki vūahũ wee zéení le o Yeesu lé le Dónbeenĩ Za na yú ho pánká mu bĩo búenbúen wán (Maaki 1.1; 15.39).

Bĩo ó o Zãn na hĩa wee bátizé 6a nùpua á 6uara 6ueé wíokaaráa ho wõhũ ká là a Yeesu, lé bũn ó o Maaki nín-yání túara mí vūahũ yi. O mún zéení bĩo ó o Yeesu 6uara 6ueé bátizéararáa o Zãn cõn làa bĩo ó o Satáni khàráa wo loĩna bĩo (Maaki 1.1-13).

Bĩo ó o Yeesu von lè mí ñĩ-kenínia, làa bĩo ó o wó, bũn búenbúen ó o Maaki túara mí vūahũ yi (Maaki 1.14-10.52).

O Yeesu fèra bía bĩo va á wé o yi ho Zeruzalεmu yi á ñon mí ñĩ-kenínia yi. Ká 6a màhã yí zũĩna a bionĩ mu kúará (Maaki 8.31; 9.30-32; 10.32-34).

Pãahũ na ó o Yeesu wee zo ho Zeruzalεmu yi, á 6a zãamáa dó ho cùkú beenĩ wo yi. Ká 6a *zúífúwa ya-díwá bán pã a bĩo (Maaki 11-13). O Maaki vūahũ véení, ó o zéení o Yeesu húmú là a vèeró bĩo (Maaki 14-16).

Le Dónbeenĩ tonkaa o Zãn Batiisi (Matiye 3.1-12; Luki 3.1-9, 15-17; Zãn 1.19-28)

¹ Dĩo ká lé le bín-tente, dĩo wee zéení le Dónbeenĩ Za Yeesu *Krista bĩo ñúhũ búenĩ

² làa bïo le Dónbeenĩ bía mí ñi-cúa fεero *Ezayii vūahũ yi:

«ĩ ì tonka ì tonkaro

o ò dí ũ yahó á ßueé wíoka ũ wōhũ.*

³ Nñi búii wee bío pónpón le dùure yi kà síi:

«Mi wíoka ho wōhũ ká a Nñhũso ò ßuen.

Mi muin ho wōhũ na o ò bè.†»

⁴ Á lé bñn mu ßèn wóráa. O nñi búii na ßa le Zñn hĩa wi le dùure yi, á bïo kà lé bïo ó o wee ßue: «Mi ßuen á ì bátízé mia, lé bñn á à zéení le mi khú mu bè-kora wéró yi, á bò le Dónbeenĩ yi, á le è sén mi bè-kora á à día.»

⁵ Ho Zudee kōhũ nùpua lè ho Zeruzalεemu lóhósa ßuenßuen wee lé ßuen o cón. Ba wee zéení mí bè-kora ßa nùpua yahó, ò o Zñn bátízé ßa ho Zurudēn muhũ yi.

⁶ O Zñn dà-zínii tá là a cón-ñúmúkũ varà, á ku-εēñii wó lè ho sãahũ. O bè-dínii lé ßa hawà lè há sò-kía sòró.

⁷ Bïo kà lé bïo ó o hĩa wee ßue na ßa zãamáa yi: «Nùpue búii wi ì món wà a ßuen, wón po mi. Ì yàá yí ko là a nakãa tenló hùúu.

⁸ Inén bátízéra mia lè mu ñumu yi, ká arén wón khíi bátízé mia lè le Dónbeenĩ Hácírí.»

*O Yeesu bátéèmu là a kúarà lénló bïo
(Matiye 3.13-17; 4.1-11; Luki 3.21-22; 4.1-13)*

⁹ O Yeesu wãa ló ho Kalilee kōhũ lóhó na ßa le Nazarεete yi á van o Zñn cón, á wón bátízéra a ho Zurudēn muhũ yi.

¹⁰ O Yeesu zoo léení mu ñumu yi, ó o mən ho wáayi à ho ñii héra lè mí pánká, á le Dónbeenĩ Hácírí lion lòn háponi o wán.

* **1:2** Mi loñ Malasii vūahũ 3.1 † **1:3** Mi loñ Ezayii vūahũ 40.3

11 A mu tãmu búí sã ɲá ho wáayi, á bía: «Fo lé í Za na á ï bò í tàká wán, ú bïo sí mi.»

12 Bún món á le Dónbeenĩ Hácírí dèenía ɲàana a vannáa le dùure yi.

13 O wó hã wizooní búará-ɲun bín. Lé hón pãahũ so búenbúen ó o Satãni khà a yi lońna. O kera ba nɲuwà tãahũ bín á bïo ó o màkóo wi yi, á ho wáayi tonkarowà wee wé na a yi.

*O Yeesu von ba ce-pawà nùwã ndá
(Matiye 4.12-22; Luki 4.14-15; 5.1-11)*

14 O Zãn déró ho kàsó yi món, ó o Yeesu wà van ho Kalilee kãhũ á vaá wee bue le Dónbeenĩ bín-tente na ba nùpua yi.

15 O wee bío na ba yi: «Ho pãahũ ɲii tun, le *Dónbeenĩ béenĩ bueé bó. Mi khí mu bè-kora wéró yi à bè le Dónbeenĩ yi, à mi tà le bín-tente bïo.»

16 Bïo ó o Yeesu hĩa bá ho Kalilee vū-beenĩ ɲii wà, ó o vaá mɔn ba ce-pawà nùwã ɲun. Ba lé o Simɔn lè mín za Andere. Ba wee yénní mí zùán dé mu ɲumu yi.

17 O o Yeesu bía nɔn ba yi: «Mi buee bè miĩ, á ï wé á ba nùpua lé bĩa mi wé è yí á à ɓua à ɓuennáa í cón làa bïo mi wee paráa ba cewà bïo síi.»

18 A ba dèenía kúaará mi zùánwà à ba bò là a Yeesu wà.

19 O Yeesu dá vá van mí yahó, ó o mɔn o nĩ búí na ba le Zebedee zàwa, o Zaaki lè mín za Zãn à ba wi mí woohũ yi wee wíoka mí zùánwà.

20 O o Yeesu dèenía von ba, á ba ló día mín maá Zebedee lè ba ton-sáwá ho woohũ yi, à ba bò là a Yeesu wà.

*O nĩ na ó o cɪndá wee beé lò
(Luki 4.31-37)*

21 O Yeesu lè mí nì-kenínia wà van ho *Καρρηνayuumu lóhó yi. Ba *zúifùwa vūnló wizonle na ɓa le *Sabaa zoñ ó o zon ɓa kàránló zii yi, á zoó wee kàrán ɓa.

22 A bía ná a bíoní wó coon làa sòobée. Lé bïo ó o yí kàrána ɓa nùpua lè ho *làndá bïo zéenílowa bïo síi. Orén wó mu lè ho pànká na le Dónbeení nòn wo yi.

23 Mu pãahú mí bεere yi, à bñn ò o nñi ɓúii na ó o cíná wi yi ɓueé zon ɓa zúifùwa kàránló zii yi, á bía pñnpñ:

24 «Nazareete nñi Yeesu! Lée webio á ũ wà ɓueé cà wa cñn hen? Fo ɓuara wa yáaró bïo yi lée? Ba le í yí zú fo le? Ƴnén lé yia lé le Dónbeení nùpue na le tonkaa.»

25 O o Yeesu nàmakaa wo yi: «Wé tété. Lé o nñi mu yi lònɓio.»

26 O o cíná zékéra a nñi lè ho pànká, ò o ló a yi ká a wãamaa pñnpñ.

27 A ɓa nùpua wó coon dàkhíina, fúaa ɓa wee bío mín yi: «Éee! Bïo kà lée webio? Ho lée kàránló finle na pànká wi. Hàrí ɓa cínáwa ó o nùpue mu wee na le jii yi, à ɓa wé bïo ó o wi à ɓa wé.»

28 O o Yeesu yèni dèenia ló fùafù ho Kalilee kòhú ɓúenɓúen yi.

*O Yeesu wéera ɓa ványárowà cèrèè
(Matiye 8.14-17; Luki 4.38-41)*

29 Bñn món ó o Yeesu ló ɓa *zúifùwa kàránló zii á bò mín là a Zaaki là a Zãn á téréna van o Simøn là a Andere ɓàn zii.

30 Mu wó ò o Simøn ɓàn hio háa wi le dāmu dèe yi, lé bïo le tēenī wee zéé wo. O Yeesu ɓuee dēenī á ɓa bía a bïo làa wo.

31 O o Yeesu vá vaá ðĩn o ɲúhú yi, ò o líí fù a níí yi hóníá làa wo, á le tènĩ kɦĩna ó o ðèníá hĩnɔn nɔn ho ðĩnló ɓa yi.

32 Le wii zoró mɔn, ho tá yuuní,‡ á ɓa nùpua ɓuan mi vánvárowà làa ɓia ɓa cínáwa wi yi ɓúenɓúen ɓuararáa o Yeesu cɔn.

33 Ho lóhó ɲipomu ɓúenɓúen ló ɓueé kúaa mín wán le zĩ zūaɲii.

34 O Yeesu wɛéra ɓa nùpua cèrɛɛ na mu vǎmú lè mi sííwà lá wee beé lò, á mún ɲɔn ɓa cínáwa cèrɛɛ léra ɓia ɓa wi yi. O yí máa díá à ɓa cínáwa mu bío, lé ɓio ɓa zū a síí.

(Luki 4.42-44)

35 Mu tá na lée tɔn yĩnbíi ɓùiríi, ká ho tá ka yùíi, ó o Yeesu hĩnɔn le zĩ yi, á wà ló ho lóhó mɔn le lùè ɓúí na á nùpue mía yi, á lée wee fio le Dónbeenĩ yi ɓĩn.

36 O o Simɔn lè mi ninzàwa ló lée wee cà a.

37 ɓio ɓa vaá yú a, á ɓa bía nɔn wo yi: «Loń, ɓa nùpua ɓúenɓúen wee cà fo.»

38 Ká a Yeesu màhá bía nɔn ɓa yi: «Mi wa lén va hǎ lórá na ɓámakaa yi. Ǽ mún ko à ǽ vaa bue le ɓĩntente ɓĩn, lé ɓio á ɓũn lé ǽ ɓuenló ɲúhú.»

39 O o wǎa hĩnɔn tò ho Kalilee kɔhú ɓúenɓúen yi wà, á wee bue le Dónbeenĩ ɓíonĩ na ɓa nùpua yi ɓa *zúífùwa kàránló zĩnĩ yi, á mún wee ɲa ɓa cínáwa lén ɓia ɓa wi yi.

*O Yeesu wɛéra a ɓùeré ɓúí
(Matiye 8.1-4; Luki 5.12-16)*

‡ 1:32 Ho Sabaa ɲúhú wee wé ɓúa ho yèzúamá zoń ziihú à vaa vé ho tĩbíri zoń le wii zoró pǎahú. Lé ɓũn nɔn á ɓa bíaráa hen le ɓa nùpua pan le wii líi zoró á wee ɓuaráa mí vánvárowà ɓuennáa o Yeesu cɔn, lé ɓio ɓa lá yí dà máa wé mu le wisoni yi ho Sabaa ɓio yi.

40 *Bùeré búí wà buara a Yeesu cǎn, á buée líí fàrá mí nǎnkórúná wán ò o wee yanka a kà síi: «Fo dà à wéé mi ká fo tà.»

41 Ó o ñíi màkàrí buan o Yeesu yi dàkhíina. Ó o líí bò mi níi o wán ò o bía nǎn wo yi: «Í tà mu, wǎa wa.»

42 Ó o bùeré sǎahǔ dèenía bínía se òn.

43 Ó o Yeesu le o lén, ò o henía bío kà nǎn wo yi:

44 «Háyà. Bío wó foñ á ù yí bío le nùpue jí. Ká ù màhá vaa zéeni ùten lè le *Dónbeení yankaro. A ù mún wé mu hǎmu bío na ó o *Moyiize bò le ba wé wé mu dǎní yi, à ba búenbúen zǔrí ká ù wan bío bon.»

45 Ká bío ó o ñíi mu wà ó o wee yényení bío wó a yi hǎ lùà búenbúen yi. Lé bǔn nǎn ó o Yeesu yí máa tà zo lóhó à nùpue mi, ò o wee khèn keení ho donkǎhǔ lùè búí na á nùpue mía yi. A ba nùpua wee lé lùà búenbúen yi à buen o cǎn.

2

O Yeesu wéera a mùamúa á mún séra a bè-kora díá

(Matiye 9.1-8; Luki 5.17-26)

1 Wízoní bío yen bǔn mún, ó o Yeesu bínía buara ho *Kapεεnyuumu. A ba jí a sǎ le o wi le zǐi yi.

2 A ba zǎamáa buée fò mún bùiríbùirí á lùè yí ká, hàrí ho zǎajii. Ó o Yeesu wee zéeni le Dónbeení bíoní na ba yi.

3 A ba nùpua nùwǎ yen búí vaá ló wee buen. Ba nùwǎ náa ba tíahǔ buan o mùamúa.

4 Ká ba màhá yí dà máa zoó bàrá a o Yeesu yahó ba nùpua booró bío yi. A ba yòó kara ho lòho sǎnsáa hen na ó o Yeesu wi yi. Lé hón kǎhǔ so á

6a dó a mùamúa yi lè hã hũni á liinía ká a dũma mí dãmu dèè wán.

⁵ Bìo ó o Yeesu mɔn bìo 6a dóràa mí sĩa wo yi, ó o bía nɔn o mùamúa mu yi: «Wàn bɔnlo, ũ bè-kora séra díá.»

⁶ A ho *làndá bìo zéenílowa na wi bɔn wee bío mí yiwa.

⁷ «O nùpue mu wee bío kà síi le we? O wee màní mítén lè le Dónbeenĩ. Lée wée dà à sɛn mu bè-kora á à díá ká mu yínɔn lè Dónbeenĩ mí dòn.»

⁸ O o Yeesu dèenía zũna 6a yilera ó o bía nɔn 6a yi: «Lée webio nɔn á hã yilera na kà síi wiráa mia?

⁹ Lé mu yén bíoró wayi? Lé à bío na a mùamúa yi le o bè-kora séra díá lée, tàá lé à bío na a yi le o híní lá mí dãmu dèè ò o varáka?

¹⁰ Ká í màhã wi á mi zũn na lé o *Nùpue Za yú ho pánká ho tá wán à sɛnnáa mu bè-kora díá.» O o wãa bía bìo kà nɔn o mùamúa yi:

¹¹ «Le í bío mu na foñ, lii híní, lá ũ dãmu dèè á ũ khí6o.»

¹² Mí lahó yi ó o nĩ mu dèenía hɔnɔn yóò ðɔn, á líf lá mí dãmu dèè ò o lée wà ká 6a búenbúen ðɔn wee loñ. Á 6a búenbúen wó coon mu bìo yi. Á 6a wee khòoní le Dónbeenĩ kà síi: «Bìo kà 6àn síi wa ðɔn yí mɔn hùúu.»

*O Yeesu buara 6a bè-kora wérowà bìo yi
(Matiye 9.9-13; Luki 5.27-32)*

¹³ O Yeesu yèrèmaa van lè ho Kalilee vũ-beenĩ nii. Á 6a zãamãa wee buen ò o kàrán 6a.

¹⁴ O wee khíí, ó o mɔn o nĩ búii na 6a le Alifee za Levii ká a kará mí tonló lùè yi, á wee fé ho lànpo. O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Híní bè mĩ.» O o Levii líf hɔnɔn bò a yi.

15 O Levii von o Yeesu lè ho dínló mí zii. Ho *lànpo féwá lè ba ñi-kora cèrèè wi ho dínló mu díníni là a Yeesu lè mí ñi-kenínia. Mu bon. Ba nùpua cèrèè na hía wee bè làa wo lé bán nùpua so síi.

16 Ho *làndá bïo zéenílowa na lé ba *Farizíewa kuure nùpua búí á mɔn ò o Yeesu wee dí lè ba ñi-kora lè ho lànpo féwá, á ba bía nɔn o ñi-kenínia yi: «Lée webio nɔn ó o wee díráa làa bán nùpua so síi?»

17 O o Yeesu ná bïo ba bía, ó o bía nɔn ba yi: «Héyíi! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cà tñi bânso dání le? Bùéé. Ba vánvárowà lé bïa wee wé cà a dání. Inén yí buara bïa wee leéka le mí térénna bïo yi dé. Bïa zū le mí lé ba bè-kora wérowà lé bïa á ï buara bïo yi.»

*Mu bè-kíá lè mu bè-fla wi mín jíná yi
(Matiye 9.14-17; Luki 5.33-39)*

18 Wizonle búí ó o Zán Batiisi ñi-kenínia lè ba *Farizíewa ñi-kenínia lù mí jíní. Á ba nùpua búí wà bueé tùara a Yeesu yi: «Lée webio nɔn ó o Zán Batiisi ñi-kenínia lè ba Farizíewa ñi-kenínia wee lí mí jíní à ùnén ñi-kenínia bèn yí máa wé mu?»

19 O o Yeesu bía nɔn ba yi: «Mi wee leéka le bïa ba von mu yaamu sánú díró yi á ba so dà a bío le ba lí mí jíní ká a há-fla bân baa làa ba wi mín wán le? Bún yí dà máa wé.

20 Eε ká pãahũ búí khíi dã, ó o há-fla bân baa ba à lén ba ãahũ, bún ká ba màhá wé è lí mí jíní.

21 «Nùpue máa lá nín-ké-finle bïo búí máa la làa báká kíle. Lé bïo ká a wó mu, á le nín-ké-finle á à wíoka à lèè ho.

22 Làa bún síi, á nùpue máa kúee *dívén fla sũmàni-kíá yi. Lé bïo ká a kúaa ho bún, ká ho hía

wee za, á hã à nàma. A ho ðivén lè hã sũmàniwa á à páaní ì yáa. Ho ðivén fía ko ho kúee hã sũmàni-fía yi.»

*O Yeesu wee zéeni ho Sabaa bïo ya-binbiri
(Matiye 12.1-8; Luki 6.1-5)*

²³ Ho *Sabaa búí zòñ ká a Yeesu wee káa hã mana búí yi, ó o ñi-kenínia wee khé ho ðínló ho wòhú nísání à là.

²⁴ A 6a *Farizíewa wee bío là a Yeesu. «Loń, lée webio nòn á ù ñi-kenínia wee sáráa ho Sabaa zòñ ká wa làndá ñòñ hò mu?»

²⁵⁻²⁶ Ó o Yeesu bía nòn 6a yi: «Bìo ó o *Daviide yánkaa wó á mi ðín yí kàráanna yí mòn le? Mu wó le *Dónbeení yankarowà ñúhúso beení Abiataare pãahú. O Daviide lè mí ninzàwa á le hĩni hĩa dà á 6a yí yú bío 6a à dí. Ó orén mí beere zon le Dónbeení zii yi á zoó lá le Dónbeení hãmu búurú là, ò o mún 6uan ho búí lée nòn mí ninzàwa yi, ká le Dónbeení yankarowà mí dòn lé bĩa ñòñ lá ko 6a wé là ho làa bío ho làndá bòráa mu.»*

²⁷ Ó o Yeesu pá bĩnia bía nòn 6a yi: «Ho Sabaa bàrá ò o nùpue bío wé se, ká nùpue yí léra Sabaa bío yi.

²⁸ Lé bũn nòn ó o Nùpue Za á ho Sabaa bío mún wi níi yi.»

3

*O Yeesu wéera a ñi na bàhó hũrun
(Matiye 12.9-14; Luki 6.6-11)*

* **2:25-26** Mí loń Samuwéele nín-yání vùahú 21.1-7

¹ Bũn mɔ́n ɔ́ o Yeesu bĩnía van ɓa *zuífùwa kàránlɔ́ zii yi. Mu zon̄ à n̄ii ɓúii wi bĩn á bàhó húrún.

² A ɓa *Farizíɛwa na wi bĩn bò mí yĩo o Yeesu wán le mí ì loń ká a weé o n̄ii mu ho *Sabaa zon̄, lé ɓio ɓa wi ɓa zéeni a Yeesu mu wékheró ɓio.

³ O o Yeesu bía n̄n̄ o n̄ii na bàhó húrún yi: «Lii hĩnĩ ɓuee léé d̄ĩn ɓa n̄upua ɓúenɓúen yahó le ɓa mi fo.»

⁴ Bũn mɔ́n ɔ́ o Yeesu tũara ɓia wi bĩn yi: «Wa lándá yi á lé mu yén ɔ́ o n̄upue ko ò o wé ho Sabaa zon̄? Léé bè-tente léé, tàá léé bè-kohó? Lé ho kãní a n̄upue léé, tàá lé ho díá ò o hí?» A ɓia wi bĩn yí bía d̄ɛɛ.

⁵ O o Yeesu lońna ɓa ɓúenɓúen yi khii fò lè le sí-cííle. O mún yi wee vá lè mi sòobɛɛ ɓio ɓa yiwa tunka ɓio yi. O o wãa bía n̄n̄ o n̄ii yi: «Hóoní ũ bàhó.» O o n̄ii hóonía ho á ho d̄ɛnía wan.

⁶ A ɓa Farizíɛwa fó mín à ɓa ló á d̄ɛnía léé kúaa mín wán là a *Heroode kuure n̄upua, à ɓa wee loń ɓio ɓa à wé á à ɓúeráa o Yeesu.

Ba zãamãa wee lé ɓuen o Yeesu c̄n̄

⁷⁻⁸ O Yeesu lè mí n̄i-kenínia wà van ho Kalilee v̄ũ-beeni n̄ii á ɓa minka zãamãa bò a yi. Ba n̄upua mu ɓúii ló ho Kalilee k̄sh̄ũ yi. Ba ɓúii ló ho Zudee k̄sh̄ũ lóhó na ɓa le Zeruzalɛemu yi, lè ho k̄sh̄ũ mu lórá ɓúii yi mún. Ba ɓúii ló ho Idumɛɛ k̄sh̄ũ yi, lè ho Zurud̄ɛn muh̄ũ mɔ́n. Ba ɓúii ló hã ló-zàwa na ɓãmakaa ho Tiire lè ho Sid̄n lórá yi. Bán zãamã-kúii so h̄ia wee ɓuen o Yeesu c̄n̄, lé ɓio ɓa ná ɓio ɔ́ o wee wé ɓúenɓúen.

⁹ O o Yeesu wãa le mí n̄i-kenínia ɓua ho wooh̄ũ ɓúii ɓuennãa bèra a na ká ɓa zãamãa h̄ia wee hénka a, ò o zo hon.

10 Mu bon. Bïo ó o wee weé ba nùpua cèrèè kà síi, á bïa mu vǎmú wee beé lò wee ñàa mín o wán, bèra à na ò o yí ba tǔii yi.

11 Ba nùpua na ba cínáwa wi yi ká ba sansan mǝn o Yeesu, à ba lé lùiorá a tá, à wé wǎamaka ká ba à bío: «Fo lé le Dónbeenì Za.»

12 Ká a Yeesu màhá wee hení mu na ba yi le ba yí bá mí bïo na nùpua yi.

*O Yeesu hueekaa mí tonkarowà píru ñun
(Matiye 10.1-4; Luki 6.12-16)*

13 Bún mǝn ó o Yeesu yòora le búee búii wán, ò o von ba nùpua búii á ba búee yòora a cǝn.

14 O o hueekaa ba píru ñun ba tǎahú á có yèni làa tonkarowà. O hueekaa ba à ba keñí mín wán làa wo ò o wé tonka à ba bue le Dónbeenì bïo.

15 O mún nǝn ho pánká ba yi à ba wé ña lè ba cínáwa lén bïa ba wi yi.

16 Bïa ó o hueekaa yènnáa lé hǎa kà:

O Simǝn, yǎa ó o có yèni làa Piere.

17 O Zaaki lè mín za Zǎn na lé o Zebedee zàwa. O Yeesu có ba yèni làa Buanεεεsi, bún kúará le «nùpua na ka lòn vïohó na wee nàmaka.*»

18 O Andere, o Filiipu là a Baatelemii,

o Matiye là a Toma,

o Zaaki na lé o Alifee za,

o Tade, o Simǝn na lé ba Zelootewa† kuure nùpua ñi-kení.

19 O Zudaa Isikariote na khíi dé o Yeesu mí zúkúsa níi yi.

* **3:17** Ba zúifùwa cǝn, ó o nùpue na ka lòn vïohó na wee nàmaka lé o nùpue na síi khúaa. † **3:18** Mí loñ Matiye vǎahú 10.4

*O Yeesu dànló yí ló Satāni cǎn
(Matiye 12.22-32; Luki 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Bǎn mǎn ó o Yeesu bǐnía ɓueé lion le zǐi yi. A ɓa minka zǎamáa tǐn ɓueé fò mín fúaa o Yeesu lè mí nǐ-kenínia yàá yí yú pǎahǔ máa díráa.

²¹ Bǐo á ɓàn nùwǎ ná mu, á ɓa ló wà ɓueé fé o, à ɓa wee bío le o nǐhǔ mía bǐn.

²² Ho *lándá bǐo zéenílowa na ló ho Zeruzalεmu yi ɓuara bǐn bán ɓèn wee bío: «Mu lé ɓa cǐnáwa nǐhǔso na ɓa le *Belezebuule‡ lé yǐa wi o yi. Lé wón non ho pànká wo yi ó o dà wee janáa ɓa cǐnáwa lén bǐa ɓa wi yi.»

²³ O o Yeesu wǎa von ɓa wee bíoráa lè hǎ wǎhio: «O *Satāni yí dà máa ja mí ninzàwa cǐnáwa.

²⁴ Ká kǎhǔ dà-kéní nùpua hǐa wee fi mín yi, se hón kǎhǔ so máa va yahó.

²⁵ Ká zǐ-nǐhǔ dà-kéní nùpua hǐa wee fi mín yi, á hón zǐ-nǐhǔ so máa va yahó.

²⁶ Ká a Satāni hǐa wee fi lè mí ninzàwa cǐnáwa, ká a béenǐ sankaa, ó o pànká máa va yahó ká ho ò yáa.

²⁷ Nǐi woon yí dà máa zo pànká ɓànso zǐi á máa zoó khuui o nǐi bǐo ká a yí can o pànká ɓànso mu yí vó. Ká a màhǎ can wo vó, ó o zoó khuui o zǐi bǐo ɓúenɓúen á à lénnáa.

²⁸ Le í mǐ ho tǔiá na mia: Ba nùpua bè-kora lè ɓa bǐn-kora na ɓa à bío le Dónbeenǐ dǎnǐ yi ɓúenɓúen á le Dónbeenǐ dà khíi sén nǐ día á à na ɓa yi.

²⁹ Ká yǐa màhǎ khíi bía le bǐn-kohó á leéra le Dónbeenǐ Hácírí yi, wón bǐo á le Dónbeenǐ máa sén máa día máa mi hùúu. Mu ù nǐ a nǐhǔ yi féεε.»

‡ 3:22 Mi lorí Matiye vǔahǔ 10.25

³⁰ O Yeesu bía kà síi n̄n 6a yi, lé b̄io 6a wee b̄io le o c̄n̄a wi o yi.

*O Yeesu b̄an n̄w̄a binbir̄i
(Matiye 12.46-50; Luki 8.19-21)*

³¹ B̄io ó o Yeesu b̄an nu lè b̄an z̄awa w̄aa 6ueé d̄n̄, á 6a lée d̄n̄ ho kh̄uh̄, à 6a tonkaa o b̄úi le wón zoo ve o.

³² Ba n̄pua na kará k̄n̄ia o Yeesu yi boo, à b̄n̄ à ȳia 6a tonkaa 6ueé wee b̄io làa wo: «Loń, m̄n̄ nu lè m̄n̄ z̄awa [lè m̄n̄ h̄nni] wee cà fo, 6a lée wi ho kh̄uh̄.»

³³ O o Yeesu bía: «Lé o yén lé wàn nu? A wàn z̄awa lé 6a yén?»

³⁴ O o lońna b̄ia kará k̄n̄ia wo yi kh̄i fò, ò o bía: «Mi loń! Wàn nu lè wàn z̄awa wi hen.

³⁵ Lé b̄io á ȳia wee wé le Dónbeen̄i síi b̄io se wón lé wàn za, tàá wàn h̄nló, tàá wàn nu.»

4

*O d̄iro w̄ahiire
(Matiye 13.1-9; Luki 8.4-8)*

¹ O Yeesu t̄n̄ w̄iokaa wee k̄arán 6a n̄pua ho Kalilee v̄u-been̄i n̄ii. Ba minka z̄am̄aa k̄n̄ia wo yi, ó o wó san zon ho wooh̄ á zoó kará. Ho wooh̄ mu wi mu pumu yi, ká 6a z̄am̄aa bán lée wi le 6ón6óore yi mu pumu n̄ii.

² O h̄ia wee wà h̄a w̄ah̄io à k̄aránn̄aa 6a n̄pua làa b̄io c̄èr̄è. B̄io kà lé b̄io ó o k̄aránna làa ba:

³ «Mi tántá mi jik̄n̄na. N̄ii b̄úi ló van mí m̄h̄ũ yi, á wà vaá dé mí bè-dà.

⁴ B̄io ó o wee dé mu, á mu b̄úi lion ho w̄h̄ũ n̄is̄n̄í, á 6a p̄inz̄awa s̄ekaa b̄n̄ v̄a.

⁵ Mu 6úi lion ho 6úaaahó na le t́ńi wi wán ká le yí lí, á mu dèenía ló, lé 6ío le t́ńi yí boo b́n.

⁶ 6ío le wii j́a mu lè mí sòobéé, á mu hon, lé 6ío mu naní yí zon ho tá yi sese.

⁷ Mu 6úi lion hen na hã kíkara bia héra yi, á mu ló, á h́n kíkara so h́nɔn yòó pà mu, á mu yí yú bia hùúu.

⁸ Mu 6úi b́n lion ho tá na se yi, á mu ló, á yòó dɔn, á yú hã bia 6óní làa pírú pírú, 6úará-t́n t́n, khímàni khímàni.»

⁹ B́n món ó o bía nɔn 6a yi: «Yia wee jí 6ío, à wón jí 6ío bía sese.»

O Yeesu wàhio wàró j́uhũ

(Matiye 13.10-17; Luki 8.9-10)

¹⁰ 6ío ó o Yeesu páanía wi làa 6ia yí máa tà lé o món là a nĩ-kenínia pírú j́un, á 6a flora a le o zéení hã wàhio mu kúará làa mí.

¹¹ O o bía nɔn 6a yi: «*Le Dónbeenĩ b́eenĩ 6ío na kúará lá d́n yí zũ á minén yú zũna. Ká 6a nĩ-vio wee jí mu 6ío 6úen6úen lòn wàhio.

¹² Lé b́n nɔn

á 6a lé 6a nùpua na ýo wi

ká 6a yí máa mi sese.

Ba mún wee jí mu 6ío,

ká 6a yí máa zũrí mu 6àn kúará binbirĩ.

Ká b́n mía se 6a lá á à yèrémá à 6uen le Dónbeenĩ cón,

á dén lá à sén ñ día á à na 6a yi.»*

O Yeesu zéenia o d́ro wàhiire kúará

(Matiye 13.18-23; Luki 8.11-15)

* **4:12** Mi loń Ezayii vùahũ 6.9-10

13 Bún mǎn ó o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Ká le wàhiire na ká 6àn kúará á mi yí zǔ, á mi ì wé kaka á à zǔrínáa hǎ wàhio 6úen6úen na ká 6àn kúaráwa?

14 Le Dónbeenǐ biónǐ ka lè mu bè-dà na ó o ðĩro wee dé.

15 Ba nùpua 6úi ka lè ho wǎhǔ nǐsǎnǐ na le biónǐ lion yi. Hen ká 6a nǎ le Dónbeenǐ biónǐ, ò o Satǎni dèenǐ lén le 6a yiwa.

16 Ba 6úi ka lè ho 6úaaahó na le tǐnǐ wi wán ká le yí lǐ. Hen ká 6a nǎ le Dónbeenǐ biónǐ, à 6a tà le yi, à zǎmaka le bǐo yi.

17 Ká 6a màhǎ yí máa tà à le biónǐ mu wǐi 6a sese à va yahó. Ká le lònbee, tàá ho kúará lénló yú 6a le Dónbeenǐ biónǐ bǐo yi, à 6a dèenǐ pǐ le Dónbeenǐ bǐo.

18 Ba 6úi ka lè ho tá na á hǎ kíkara bia héra yi á mu bè-dà lion yi. Ba nǎ le Dónbeenǐ biónǐ,

19 èè ká ho yǐró bǐo yilera, lè ho nǎfòró sǐmu na wee vǐinǐ 6a nùpua, lè mu biowa sǐiwà cèrèè na 6a nùpua sǐa wee vá yi, bún wee wǐi 6a, à hè le biónǐ mu à le máa dàń dèè 6úi wé.

20 Ba 6úi 6èn ka lè ho tá na se bǐo. Ba wee nǐ le Dónbeenǐ biónǐ à tà le yi. Bán ka lòn ðǐnló na yòó ton, á ho 6úi yú hǎ bia 6ónǐ làa pírú pírú, 6úará-tǐn tǐn, khímàni khímàni.»

Le fɪntǎnǐ wàhiire

(Luki 8.16-18)

21 Bún mǎn ó o Yeesu bǐnǐa bía nǎn 6a yi: «O 6úi so wee wé dé fɪntǎnǐ à bǐnǐ lá láahó 6ún yi le? Tàá 6ànso so wee wé dé le zoo bàrá kàtà tá le? Bùèé. Ba wé dé le bàrá hen na le ko le bàrá yi.

22 Mu bǐo na sǎnkaa 6úen6úen khǐi mi. A bǐo sà yi 6úen6úen bǐo khǐi zǔrǐ.

23 Yǐa wee nǐ bǐo, à 6ànso nǐ bǐo bía sese.»

24 O Yeesu pá bíníá bía bío kà nòn 6a yi: «Mi wé jí bío wee bío na mia sese. Le wíló dèè na mi wee mònzá lè mu bío, lé dén bàn síi á le Dónbeení á à mònzá lè mí bío á à wíoka à bè mu 6úi wán á à na mia.

25 Lé bío á yíá bío wi á le è bíní ì na mu 6úi wo yi á à bè mu wán. Ká yíá dèè 6úi mía, á hàrí mu bè-za na ó o wee leéka le mu wi mí cón, á le pá à fé.»

Bío mu bè-dínii wee wé wé dānāà bàn wàhiire

26 O Yeesu tìn bíníá bía: «*Le Dónbeení béení bío 6onmín làa bío kà: Nii 6úi dó mí bè-dà mí mǎhú yi.

27 O wee da à lée sìn làa wizooní. Hón pǎahú so ká hǎ bia wee hàà à yòo lé ká a yí zū bío mu wee wéráa.

28 Ho tá mítén wee wé à mu bío na dó à lé, à wé mí mùuní, à te, à kúee mí yío.

29 Ká ho dínló hía bon, á láró dǎn, ò o mǎhú 6ànso dèení lá mí khónle ká a khè ho.»

*Ho mútáàdè vǐndèè bèere wàhiire
(Matiye 13.31-32; Luki 13.18-19)*

30 Bún món ó o Yeesu tìn pá bíníá bía: «Lé mu yén á wa dà à tée lè le Dónbeení béení? Lé le wàhiire yén á wa à dín wán á à zéenínáa le béení mu bío?

31 Mu bío dà à tée lè le vǐndèè na 6a le mútáàdè bàn bèere. Le ka cǐnú á po hǎ bia 6úen6úen na ho dímíjǎ yi.

32 Ká 6a dù le à le lé, à dǎ pon ho zen-6uahó bè-vànii 6úen6úen, à lakara keí á tàró wé, à 6a jínzàwa wé dàń tá mí lenna yi.»

(Matiye 13.34-35)

33 Lé kà síi ó o Yeesu hía wee wàráa hǎ wàhio cèrèè làa hía kà bàn síi bío, à zéenínáa le Dónbeení

bionĩ na 6a nùpua yi. O hĩa wee kàrán 6a à héha làa bĩo á bĩa wee jí a cón dà à zũrnáa hã kúará.

³⁴ O hĩa máa wé bío lè 6a zãamáa ká a yí máa wà wàhio. Ká pãahũ na ó orén lè mí nĩ-kenínia wi mí dòn, ò o zéení hã kúará na bán yi.

O Yeesu dńńia ho pinpiró

(Matiye 8.23-27; Luki 8.22-25)

³⁵ Mu nònzoñ mí beere ziihũ, ó o Yeesu bía nòn mí nĩ-kenínia yi: «Mi wa khí lè ho vũ-beení món.»

³⁶ A 6a wãa wà día 6a zãamáa. Ho woohũ na ó o Yeesu lá wi yi lé hĩa ó o nĩ-kenínia zon làa wo á 6a wà. Hã wonna búí mún sùaráa yi làa ba.

³⁷ Cúa-yen à ho pinpi-beení hĩnòn wee và, á mu ñumu wee yànbónka zo ho woohũ. Lònbiò à ho yòó wee sí lè mu ñumu.

³⁸ Mu wee wé ò o Yeesu líí dũma ho woohũ fĩkõhũ sá mí ñuhũ á mu dãmu 6ó. O o nĩ-kenínia sńńia wo á bía nòn wo yi: «Núhũso, wa à hí. Mu so léé bĩo na yí ciran fo léé?» ³⁹ O o Yeesu sńna nàmakaa ho pinpiró yi, ò o bía nòn ho vũ-beení ñumu yi: «Wé tété.» Á ho pinpiró dèenía dńń. Á mu búenbúen wó tété.

⁴⁰ O o Yeesu bía nòn mí nĩ-kenínia yi: «Lée webio nòn á mí zãnanáa? Á lé minén pá dńń yí dó mí sńa miĩ lon?»

⁴¹ Ká bĩo 6a zãna dàkhĩna, á 6a wee bío mín yi: «Páa! O nùpue mu lé o yén sii kà? Hàrí ho pinpiró lè mu ñumu ó o bíaráa, á mu pá bò a bionĩ yi.»

5

O Yeesu ñòn 6a cńńáwa léra o nńi búí yi

(Matiye 8.28-34; Luki 8.26-39)

1 Bũn mɔn á ɓa wà khíi dɔn ho Kalilee vũ-beeni mɔn ho Zerasaa* kɔhũ yi.

2 Bĩo ó o zoó ló ho woohũ yi lée wee ðin, à bũn ò o nĩ búii ló ɓa nĩ-hía nùuní† á wee sí a yahó. O cíná búii wi o nĩ mu yi á wee beé o lò.

3 O wee cãa ɓa nĩ-hía nùuní. Nùpue yí dà máa bĩnĩ máa ca a làa dèε woon, hàrí lè hã zúakùaríwà.

4 Põnna cèrèε ɓa can wo lè hã zúakùaríwà. Ká a màhã wee wé khòo hã zúakùaríwà, à háaka hã cíná na wi o zení yi. Pànká ɓanso na dà a bĩo wón mĩa.

5 Fúuu lè hã wizooní, ká lé ɓa nĩ-hía nùuní lè hã búaa ó o wi yi, á wee wãamaka ká a hũaa míten ɓóoníka yi lè hã huua.

6 O nĩ mu khèra mɔn o Yeesu ó o lùwa ɓuara á ɓueé líi búrá a tá

7 ò o wee bío bĩo kà pɔnpɔn: «Dónbeenĩ na wi mu bĩo búenbúen jùhũ wán Za Yeesu! Lée webio fo lon làa mi? Sábéré, ì wee yanka fo le Dónbeenĩ yèni yi, yí yáa ì bĩo.»

8 O bía bũn, lé bĩo ó o Yeesu wee kíká a cíná na wi o yi le o lé.

9 O o Yeesu tùara a yi: «Û yèni ɓa le we?» O o bía: «Ï yèni ɓa le Zãamãa, lé bĩo wa boo.»

10 O o wee yanka a le o yí ja mí lén ho kɔhũ mu yi.

11 Mu wee wé à nònɓùε-ɓoohũ búii wee dí le ɓúee nĩsání.

* **5:1** Ho Zerasaa lé hã Lórá Bĩo Pírú kɔhũ ló-beeni. Le Dónbeenĩ bionĩ vɔnna búii yi á ho Kadaraa lè ho Zεkesa lórá lé hã bĩo bía.
† **5:2** Ba zúifùwa búráa lè warén búráa yíná dà-kéní. Ba fù wee wé cé mí búráa hã ɓó-leεra yi kúia. Lé hɔn búráa so síi ó o khéero ló yi ɓuararãa o Yeesu cón.

12 A 6a cínáwa mu yankaa o Yeesu kà: «Na ho wòhù wɛn le wa vaa zo 6a nònɓùɛɛnì na kà yi.»

13 O o Yeesu nɔn mu wòhù 6a yi. A 6a cínáwa mu ló a n̄i yi á vaá zon 6a nònɓùɛɛnì yi. A 6a búenɓúen yòó lùwa le búe wán á kùenkaa líí zon ho vū-been̄i yi á húrun. Ba à yí lòn muaaseé ɓun síi.

14 A b̄ia lá wee pa 6a lùwa vaá b̄ia mu nɔn b̄ia wi mí manawà yi, á b̄ia mu nɔn b̄ia wi ho lóhó yi. A 6a nùpua ló wà ɓueé loñ b̄io wó.

15 B̄io 6a ɓueé d̄ɔn hen na ó o Yeesu wi yi, á 6a mɔn o n̄i na 6a minka cínáwa lá wi yi, ò o wó mí n̄i-tente á z̄á mí s̄ia kará, á 6a z̄ana.

16 A b̄ia mu wó ȳio yi lá b̄io wó a n̄i na 6a cínáwa lá wi yi làa b̄io wó 6a nònɓùɛɛnì yi á f̄ɛera nɔn b̄ia ló ɓuaraka yi.

17 A 6a wee yanka a Yeesu le o sáberé ò o lén día mí.

18 P̄aahù na ó o Yeesu b̄in̄ia wà yòó zo ho woohù yi, ó o n̄i na yú mítɛn 6a cínáwa n̄i yi yankaa wo le o día le mí bè làa wo.

19 O o Yeesu p̄á ò o b̄ia nɔn wo yi: «B̄in̄i va m̄in z̄ii à vaa b̄io ũ màkárí na ó o Nùh̄iso z̄urn̄a, làa b̄io ó o wó nɔn foñ búenɓúen à na 6a nùpua yi.»

20 O o n̄i mu ɓɛn w̄aa wà á tò h̄ã Lórá B̄io Pírú k̄sh̄ú yi ká a wee yényení b̄io búenɓúen na ó o Yeesu wó nɔn wo yi. A b̄ia búenɓúen na ɓá mu á mu wó coon dàkh̄ina.

*O Zayiruusi h̄in̄ló là a h̄ɛa ɓúii w̄ɛró b̄io
(Matiye 9.18-26; Luki 8.40-56)*

21 B̄in̄ m̄ón ó o Yeesu zon ho woohù, á yèrèmaa khú ho vū-been̄i m̄ón, hen na ó o ló yi ɓuararàa. A 6a minka z̄aamàa ɓueé k̄n̄ia wo yi ká a wi mu ɓumu ɓii.

22 Hón p̄ahũ so yi à b̄n̄n 6a *zúifùwa kàránlò z̄i ya-dí búí na yèni 6a le Zayiruusi bueé d̄ñ. B̄io ó o bueé 6ó a Yeesu yi ó o líí búrá a tá,

23 á wee 6ón6óní a kà sii: «Ī h̄nló máa fen, ĩ wee fio fo, sáberé à ù buee bè ù níi o wán ò o lò fá.»

24 O o Yeesu w̄aa bò làa wo á 6a wà. A 6a minka n̄pua 6ura bò a yi.

25 H̄aa búí w̄i 6a t̄ahũ á wee mi mí s̄eεró f̄éεε á d̄ñ h̄a l̄ulúio p̄irú n̄un à ho máa f̄i.‡

26 O lò bon làa s̄ob̄éε le t̄ini 6ànsowà níni yi, á níi b̄io búenb̄uen vó. Ká a màh̄á pá yí yú mít̄en. O v̄ám̄u yàá w̄iokaa wee dé wán.

27 O h̄aa mu h̄ia n̄á a Yeesu b̄io, lé b̄n̄n n̄on ó o bueé zon 6a z̄am̄aa yi, á n̄aana zoó 6o a Yeesu yi, á t̄úaa o dà-z̄in̄ii yi là a m̄ón.

28 O lá wee bío b̄io kà mí yi: «Hen ká ĩ dàrina t̄úaa o dà-z̄in̄ii yi, á ĩ ì wa.»

29 B̄io ó o 6èn yú zoó t̄úaa o dà-z̄in̄ii yi, ó o s̄eεró d̄εn̄ía d̄ñ, ó o z̄ūna mu mí s̄án̄ia yi le mí wan.

30 Mí lahó yi, ó o Yeesu z̄ūna le p̄ánká búí ló mí yi, ó o yèr̄em̄aa d̄ñ 6a z̄am̄aa yi ò o t̄ùara: «Lée wée t̄úaa ĩ dà-z̄in̄ii yi?»

31 O o n̄i-ken̄inia bíá n̄on wo yi: «Fo yí m̄on b̄io 6a n̄pua 6urar̄aa foñ á wee n̄aa mín le? A ù pá wee t̄ua le lée wée t̄úaa foñ.»

32 Ká a Yeesu w̄i ò o z̄ūn̄ ȳia wó mu, ó o wee loñ mí n̄is̄aa yi.

33 O o h̄aa z̄ána, ó o wee zà, lé b̄io ó o z̄ū b̄io wó a yi. O o wà bueé líí búrá a Yeesu tá, ò o f̄εera b̄io mu wór̄aa búenb̄uen n̄on wo yi.

34 O o Yeesu bíá n̄on wo yi: «Wàn h̄nló, b̄io fo dó ù s̄ii m̄ii, lé b̄n̄n w̄éera fo. W̄aa lén, vaa yí h̄éer̄a. Fo

‡ 5:25 Mi loñ Levii n̄uw̄a v̄ūahũ 15.25-33

wan mu vóráa.»

³⁵ Bío ó o Yeesu wee bío kà sii à bǔn 6a tonkarowà búí ló a Zayiruusi zǐi n̄on o m̄ón á buéé wee bío làa wo: «Ũ h̄ínló wǎa húrun. Fo t̄in pa à seé o n̄i-kàránlo le?»

³⁶ Ká a Yeesu màhǎ yí lońna lè 6a c̄ón ò o bía n̄on o Zayiruusi yi: «Yí titika, dé ũ sii mií.»

³⁷ O Yeesu yí tà le n̄upue lèení mí ká mu yín̄oń o Piere là a Zaaki lè m̄ín za Zǎn.

³⁸ Bío ó o vaá d̄on o Zayiruusi mu z̄ii, ó o Yeesu m̄on b̄io le lùe kánkáa d̄innáa. Ba n̄upua wee wá p̄ónp̄ónp̄ón.

³⁹ O o Yeesu yòó zon le z̄ii yi ò o bía n̄on 6a yi: «Lée webio te h̄ín minka kánkáa so. Lée webio n̄on mi wee wáráa kà síi? O h̄ínzo-za mu yí húrun, o lée ȳia na d̄úma.»

⁴⁰ A 6a wee z̄uańka a yi. O o wǎa le 6a búenbúen lé, ò o fó a h̄ínzo-za b̄an maá lè b̄an nu lè mí n̄i-kenínia n̄uwǎ t̄in á zonnáa hen na ó o h̄ínzo-za wi yi.

⁴¹ O o líí fù a níi yi ò o bía: «Talita kumi.» (B̄ún kúará le «h̄ínzo-za, le í bío mu na foń, lii h̄íní»).

⁴² O o h̄ínzo-za d̄eenía líí h̄ín̄on wee varáka. O teró lúlúio yú píru n̄un. Bío 6a m̄on mu kà sii á 6a wó coon dàkh̄ína.

⁴³ Ká a Yeesu màhǎ henía mu n̄on 6a yi le 6a yí bío mu le n̄upue jí. O o b̄ínía bía le 6a na mu b̄io wo yi le o dí.

6

*Ho Nazaréete lóhósa yí tà a Yeesu b̄io
(Matiye 13.53-58; Luki 4.16-30)*

¹ Bũn mɔ́n ó o Yeesu ló hón lahó so yi á wà van ho lóhó na ó o dǎn yi. O o ñi-kenínia bô làa wó.

² Bĩo ho Sabaa dǎn ó o zoó kàrána 6a nùpua 6a *zúífùwa kàránlò zii yi. Ba minka nùpua na ja a bíoní á wó coon dàkhíina. A 6a wee bío: «Bĩo kà búenbúen ó o yú wen? O bè-zúímini lè mu yéréké bĩowa na ó o wee wé ó o yú wen?»

³ Yínǎn orén lé o búen-khèero le? A bǎn nu yínǎn o Mari le? O Zaaki là a Zozee là a Zude là a Simǎn, bǎn so yínǎn bǎn zàwa le? A bǎn hínni làa wen yi wi mín wán hen le?» Lé bũn nǎn á 6a yí tàráa o Yeesu bío.

⁴ Ká a Yeesu màhá bíá nǎn 6a yi: «Le *Dónbeenĩ ni-cúa fɛero wé yí le kǎnbii lùà búenbúen yi. Ká bǎn kùrú lóhó mí bɛere nùpua, lè bǎn temínlowà lè bǎn zĩ-ɲúhũ nùpua bǎn máa wé kǎnbi o.»

⁵ O Yeesu yí wó yéréké bĩo bĩn, ká mu yínǎn 6a vǎnvárowà nùwá yen na ó o bô mí níni wán á wɛ́éra.

⁶ Bĩo 6a yí dó mí sĩa wo yi á wó a coon.

O Yeesu tonkaa mi ñi-keninia lè 6a nùwá ɲun ɲun (Matiye 10.5-15; Luki 9.1-6)

Bũn mɔ́n ó o Yeesu tò há lórá na bǎmakaa bĩn yi, á wee kàrán 6a nùpua.

⁷ O von mí ñi-kenínia píru ɲun á wee tonka lè 6a nùwá ɲun ɲun. O nǎn ho dànló 6a yi, à 6a wé kíkánáa 6a cínáwa yi,

⁸ á bíá bĩo kà nǎn 6a yi: «Mi yí 6ua dèe à láráa ho wǎhũ ká mu yínǎn le bũn-za mí dòn. Mi yí 6ua bè-díni, tàá puure. Mi yàá pá yí 6ua wárí.

⁹ Mi zĩ há nakáa ká a búii yí 6ua báká búii à séení hĩa ó o zǎ.»

¹⁰ O o bíníá bía: «Mi wé vaá zon lóhó lée lóhó yi, à le zii na mí làara yi lé bín à mi kεεní yi fúaa mi léró ho lóhó mu yi.

¹¹ Ká lóhó na sa wé pǎ le mi máa làa mí wán, tàá ká 6a pǎ le mí máa jí mí cǎn, ká mi wee lé ho yi, à mi púaa mi zení khǔnkǔnǐ kúia bín.* A bǔn ò zééní làa bán le 6a wó khon.»

¹² A 6a bèn wà dénn jii so wán, á vaá wee hée bue mu na 6a nùpua yi le 6a yèrémá mí yilera lè mí wára.

¹³ Ba cínáwa cèrèε 6a wee ja lén bía 6a wi yi, á mún wee khi ho jiló lè 6a vánvárowà cèrèε, à wéé 6a.

O Zān Batiisi búeró bio
(Matiye 14.1-12; Luki 9.7-9)

¹⁴ Bǔn ò wé ò o bée *Heroode† ja a Yeesu bio, lé bio ó o yèni ló há làa búenbúen yi. Ba nùpua búii wee bío le lé o Zān Batiisi á vèera, le lé bǔn nǎn ó o dà mu yéréké bio wee wéráa.

¹⁵ Ká 6a búii bán bèn wee bío le mu lé o *Elii. Ba búii yáá bèn wee bío le mu lé le *Dónbeenǐ jii-cúa fεerowà na yáania ní-kéní.

¹⁶ Bio ó o Heroode ja mu kà, ó o le éee! Le o Zān Batiisi na mínén nǎn le jii 6a kúio júhǔ lé wón bíníá vèera le.

¹⁷⁻²⁰ Bio kà lé bio mu wóráa: O Heroode hía fó mín za Filiipu‡ bán háa Herodiade yan. O o Zān bía nǎn wo yi: «Mìn za bán háa á fo yí ko à ù fé ya.»§ Bio

* **6:11** Mi loí Matiye vǔahǔ 10.14 † **6:14** O Heroode na 6a bía bio hen lé o Heroode Antipaasi. ‡ **6:17-20** O Filiipu na 6a bía bio hen lé yǎ háa wi ho Oroomu lóhó yi. Wón wi mí dòn là a Filiipu na fára ho Sezaaree lóhó. O Heroode hía fó bán háa yan ká a yío wi lua. § **6:17-20** Mi loí Levii nùwá vǔahǔ (Lévitique) 18.16

ó o Herodiade ná mu ó o s̄i c̄a a Z̄an yi, á wi ò o c̄a a búeró yahó ká a màhá yí dàrna mu yí wó, lé b̄io ó o Heroode mu fù wee héz̄ón o Z̄an. O z̄ũ le o lée n̄i-tente na b̄io s̄á le Dónbeen̄i yi, ó o ɛ̄nt̄ín fù pan o b̄io. Hen ká a wee jí a b̄ioní, ò o máa z̄ũn̄ b̄io o ò wé sese, ò o n̄n̄ pá wa a b̄ioní jíló. Ká b̄un̄ pá yí hò b̄io ó o n̄n̄ le jíi á ɛ̄a w̄ira a Z̄an mu can d̄ó ho kàsó yi, á wéérar̄áa o Herodiade s̄i.

21 A n̄n̄zon̄ na ó o Heroode mu teró wizonle bánb̄aa búeé d̄on̄ yi, ó o Herodiade w̄aa b̄ò b̄un̄ yi á wór̄aa b̄io ó o lá wee leéka. Mu zon̄ ó o Heroode wó ho s̄n̄-been̄i ò o von mí béen̄i n̄i-beera, á von ɛ̄a d̄ásiw̄á j̄ún̄ása lè ho Kalilee k̄sh̄ú bá-z̄awa.

22 Mu zon̄ ó o Herodiade h̄ín̄ló á w̄a zon̄ hen na ɛ̄a wee dí ho s̄án̄ú yi, á zoó yon. Ó o b̄io wééra a Heroode làa b̄ia ó o von s̄ia. Ó o Heroode w̄aa b̄ia n̄n̄ o h̄ín̄zoró yi: «B̄io fo le fo ò c̄a à ù zéeni, á ï na mu foñ.»

23 Fúaa o h̄ia báa á b̄ia b̄io k̄a: «B̄io búen̄b̄uen̄ na á fo le fo o c̄a á ï ï na foñ, hàr̄i mu wé ï béen̄i b̄an̄ sank̄a màn̄i, á ï pá à na mu foñ.»

24 Ó o h̄ín̄zoró w̄aa w̄a lée t̄uara mín̄ nu yi: «Lé mu yén̄ á ï ko à ï bío le o *Heroode na mīi coon?» A wón̄ b̄ia n̄n̄ mí h̄ín̄ló yi: «Lén̄ zo o bío le o Z̄an Batiisi j̄úh̄ú lé h̄ia ò o na foñ.»

25 Ó o h̄ín̄zoró d̄èniá yèrèmaa bánb̄aa zon̄ o béé c̄ón̄ á zoó b̄ia b̄io k̄a n̄n̄ wo yi: «O Z̄an Batiisi j̄úh̄ú lé h̄ia à ù w̄aa dé ho len̄b̄uen̄ yi na mīi.»

26 Ó o béé s̄án̄ia búen̄b̄uen̄ yòò tò. Ká a màhá yí wi ò o pí b̄ia ó o von yahó b̄io ó o báa b̄io yi.

27 Mí lahó yi ó o d̄èniá tonkaa mí d̄ási n̄i-kén̄i, á n̄n̄ le jíi yi le o vaa k̄úii o Z̄an Batiisi j̄úh̄ú ɛ̄ua buenn̄aa. Ó o d̄ási n̄i w̄a van ho kàsó z̄i yi, á vaá

kúio o Zān Batiisi n̄hũ,

²⁸ á dó ho lenbuen yi á bueé n̄n o h̄nzoró yi, á wón buan vaá n̄n mín nu yi.

²⁹ B̄io ó o Zān Batiisi n̄i-kenínia ná mu, á ba bueé lá a vaá n̄una.

*O Yeesu diinia ba minka z̄amáa
(Matiye 14.13-21; Luki 9.10-17; Zān 6.1-14)*

³⁰ Ba tonkarowà vaá b̄inia buara a Yeesu c̄n, á bueé f̄era b̄io ba wó làa b̄io ba k̄arána búenb̄uen lè ba n̄pua á n̄n wo yi.

³¹ Ba n̄pua na wee buen ká ba b̄iní lén á boo dà, fúaa o Yeesu lè mi tonkarowà yí yú ho p̄ahũ máa díráa. Lé b̄in n̄n ó o b̄iaráa b̄io ká n̄n ba yi: «Mi buen le wa khèn lé à mi lée yí v̄ũn c̄inú.»

³² A barén mí dòn w̄aa zon ho woohũ á khèra ló van hen na á n̄pue mía yi.

³³ Ká n̄pua c̄èr̄èe màh̄á m̄n ba lénló, á z̄na ba. A ba lóka h̄a lórá búenb̄uen yi á búunia dú a Yeesu lè mí tonkarowà yahó van ho lahó mu yi.

³⁴ B̄io ó o Yeesu zoó ló ho woohũ yi, ó o m̄n ba minka z̄amáa. A ba màkárí buan wo yi, lé b̄io ba bonmín lòn pia na paro mía. O o w̄aa k̄arána ba làa b̄io c̄èr̄èe.

³⁵ B̄io le wii wee tè, ó o Yeesu n̄i-kenínia vá bueé bó a yi á bía n̄n wo yi: «Le wii tò, à hen na wa wi yi, á n̄pue mía yi.

³⁶ B̄io le ba n̄pua mu lén va h̄a manawà lè h̄a lórá na s̄arákaa hen, à vaa ya mu b̄io dí.»

³⁷ O o Yeesu bía n̄n ba yi: «Minén miten na mu bè-d̄inii ba yi.» A ba bía n̄n wo yi: «H̄arí wa vaa ya

wén-hāani* khíá-ɲun búurú ɓuee na ɓa yi, á hon pá máa yí ɓa.»

38 O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Mi vaa loŋ le lée búurú ɓio yɛn ká mi cǝn.» ɓio ɓa van ɓuara, á ɓa bía nɔn wo yi: «Lée búurú bi-zàwa ɓio hònú làa cezàwa bùaa ɲun.» 39 O o Yeesu wǝa nɔn le ɲii mí nǝ-kenínia yi le ɓa sanká ɓa nùpua le ɓa kɛɛní lè mi kuio le ɲí-sio wán.

40 A ɓa kará lè mí kuio. Ba ɓúí lé ho khímàni khímàni, ɓa ɓúí lé ho ɓúará-ɲun làa píru píru.

41 O o Yeesu wǝa fó ho búurú bi-zàwa ɓio hònú lè ɓa cezàwa bùaa ɲun ɓuan, ò o hóonía mí yahó ho wáayi á wee fio, ò o dó le Dónbeení bára-ká, ò o cèekaa ho nɔn mí nǝ-kenínia yi le ɓa sanká na ɓa nùpua yi. O mún sankaa ɓa cezàwa bùaa ɲun nɔn ɓa ɓúenbúen yi.

42 Ba lè mi nǝ-kéní kéní yú dú á sù.

43 Ho búurú lè ɓa cezàwa na là ká á ɓa nǝ-kenínia khuiira, á mu sú há sàkiwá píru ɲun.

44 ɓia dú mu, á ɓa báawa mí dòn á yú ho muaaseé hònú.

*O Yeesu wee varáka ho vǝ-beení ɲumu wán
(Matiye 14.22-33; Zǝn 6.15-21)*

45 ɓún món ó o Yeesu dèɛnía kíkǝa mí nǝ-kenínia yi le ɓa zo ho woohǝ à dí mí yahó khí ho vǝ-beení món lè ho ɓetesayidaa lóhó cǝn, ká minén ñ na ho wǝhǝ ɓa zǝamáa yi á ɓa à ɓoka.

46 ɓio ɓa saawaa mín yi vó, ó o vaá yòora le ɓúee ɓúí wán á wà yòó fio le Dónbeení yi.

* 6:37 Le wén-hǝnló dà-kéní wee yí o nùpue nǝ-kéní wizon-kùure sámú sàání.

47 Ho tá á à bío le mí ì hĩ, à bũn ho woohũ na ó o ñi-kenínia zon á zoó wi ho vũ-beení s̄i yi. O o Yeesu mí dòn léé d̄in le b̄onb̄oore yi.

48 O o m̄on ò o ñi-kenínia lò wee be le ho woohũ p̄aró, lé bío ho pinpiró wee s̄i ba yahó. Hã tá-t̄ia yi, ó o Yeesu wee varáka mu ñumu wán á mà ba, á wà vaá nikhĩ ba.

49 B̄io ba m̄on wo ò o wee varáka mu ñumu wán, á ba wee leéka le o léé ñi-h̄ónb̄oní. A ba wee w̄amaka.

50 Ba búenbúen á ȳia yí m̄on wo mía. A ba z̄nkaa dàkhíina. Ká a Yeesu d̄enía bía làa ba: «Mi hení mi s̄ia, mu lé ínén, mi yí z̄n b̄io.»

51 O o ȳó zon ho woohũ yi làa ba, á ho pinpiró d̄in. O o ñi-kenínia wó coon dàkhíina.

52 Ba yí z̄na mu yéréké b̄io na ó o wó le ho búurú b̄an kúará, lé bío ba tun mí yiwa.

53 Ba k̄aa ho vũ-beení khíi d̄on ho lahó na ba le Zen̄zar̄ete k̄hũ, á ba can mí woohũ mu ñumu ñii.

54 B̄io ba zoó ló ho woohũ yi á ba ñupua na m̄on o Yeesu d̄enía z̄na a,

55 á ba héera bía a b̄io. A ba ñupua wee lé lùà búenbúen yi à bua mí v̄ánv̄arowà ká ba wi mí d̄amu s̄ia wán, à varáa o c̄n hen na ba wee jí le o wi yi.

56 Lùà búenbúen na ó o Yeesu wee va yi, hã ló-z̄awa le hã ló-beera le hã manawà, á ba ñupua wee bua mí v̄ánv̄arowà à varáa ho f̄emínló lara yi ká ba yanka a le o día le ba t̄iika a dà-z̄inii ñi-k̄aa yi. A b̄ia wee yí le t̄iia yi, b̄an búenbúen wee wa.

*O Yeesu lè 6a Farizíewa wee wàani
(Matiye 15.1-9)*

¹ Ba *Farizíewa lè ho *làndá bio zéenílowa nùwá yén búí na ló ho Zeruzalému yi, á 6ueé kúaa mín wán kíniá o Yeesu yi.

² Ba lońna mən ò o nĩ-kenínia búí wee dí à 6a yí sɛera mí níní á yí ceéraráa mítén làa bio ho làndá bòráa mu.

³ Mu bon, 6a Farizíewa lè 6a *zúífùwa 6úen6úen á wee bè ho làndá na á 6àn maáwà zéeniá nən 6a yi. Ba máa wé dí ká 6a yí sɛera mí níní sese.

⁴ Ká 6a vaá ló ho yàwá yi à 6a máa dí ká 6a yí sɛera mítén. *Làndáwá cèrèè na 6a yú mín maáwà cón á 6a wee bè yi: Hã juuníi sĩa, lè hã dũunà lè hã bãnámáwá, bio na á hã ko à hã wé sɛeráa.

⁵ A 6a Farizíewa lè ho làndá bio zéenílowa wáa túara a Yeesu yi: «Lée webio nən á ù nĩ-kenínia yí máa bèráa ho kàránló na á wàn maáwà nən wén yi, á wee dí ká 6a níní yí sɛera làa bio ho làndá bòráa mu?»

⁶ O o Yeesu wáa bía nən 6a yi: «Nì-khàwa yén! O *Ezayii tũíá sĩ mí wán pãahũ na ó o fɛera le *Dónbeenĩ jì-cúa na kà mi dãní yi. Bio kà lé bio ó o hĩa túara:

«Ba nùpua na kà wee 6ùaaní mi lè mí jinií,
ká 6a yiwa yi, á 6a khèra làa mi.

⁷ Le 6ùaaní na 6a wee na miĩ jùhũ mía.

Lé bio 6a nùpua làndáwá
lé hĩa 6a wee kàrán làa mín.»*

⁸ O o Yeesu binía bía: «Le Dónbeenĩ làndáwá á mi wee pí díá, ká mi bè 6a nùpua kàránló yi.»

* 7:7 Mí loń Ezayii vùahũ 9.13

9 O o pá bíníá bía: «Bìo mi pá le Dónbeení làndáwá à mi bò mín kùrú làndáwá yi lée bïo na se mi cón sá!

10 Mu bon. O *Mɔ̀yíize bía: «Kò̀nbi mìn maá le mìn nu.»† Mu mún bía: «Yia bía khon mín maá tàá mìn nu dǎnì yi, wón ko làa búeró.»‡

11 Ká minén bán wee kàrán ɓa nùpua le ká nùpue bía nɔ̀n mín maá yi tàá mìn nu yi le mí níi bïo na mí lá ko à mí séení làa wo lée Koroban. (Bún kúará le hãmu na bïo sã le Dónbeení yi.)

12 Se mi nɔ̀n le níi wo yi ò o yí séení mín maá tàá mìn nu.

13 Ká mi wee wé kà síi se lé le Dónbeení bioní ɓàn báhéé á mi wee lén le wán lè mi kùrú làndáwá na mi wee zéení làa mín. Bún ɓàn síiwà cèrèé á mi wee wé.»

*Mu bïo na wee tíi o nùpue
(Matiye 15.10-20)*

14 Bún món ó o Yeesu von ɓa zãamáa á bía nɔ̀n yi: «Mí búenbúen jí bïo kà à zūn kúará:

15 Bïo ó o nùpue wee dí, bún dèe woon yí máa tíí wo. Bïo wee lé o síi yi, bún lé bïo wee wé tíí wo.

16 [Yia wee jí bïo à wón jí bïo bía sese.]»

17 Bïo ó o Yeesu wà díá ɓa zãamáa ó o vaá zon le zii yi, ó o ñi-kenínia zoó wee tùa wo yi lè le wãhiire mu ɓàn kúará.

18 O o bía nɔ̀n ɓa yi: «Minén mún yí zū mu bïowa mu yara le? Mí yí zū le bïo ó o nùpue wee dí dèe woon yí máa tíí wo le?

† 7:10 Mí loń Léró (Exode) vūahú 20.12; Làndá zéeníló (Deutéronome) vūahú 5.16 ‡ 7:10 Mí loń Léró (Exode) vūahú 21.17; Levii nùwá (Lévitique) vūahú 20.9

19 Mu yí máa zo a s̄i yi, ká mu wee zo a píohó yi ò o b̄iní lée ní kúia.» O Yeesu wee zéení làa h̄n b̄ioní so le ho d̄inlò búenb̄uen dà wee dí. §

20 O pá b̄inía bía: «Bìo wee lé o n̄pue s̄i yi lé b̄io wee tíí wo.

21 Lé b̄io ó o n̄pue s̄i lé b̄in á h̄a yile-kora wee lé yi à dé o ho h̄á-fénlò lè ho bá-fénlò lè mí s̄íwà yi, lè ho k̄n̄lò lè le n̄i-b̄úee yi.

22 H̄a wee na ò o wé o bá-fé tàà o h̄á-fé, à s̄i wé vá ba n̄pua b̄iowa yi, à wé o n̄i-s̄umúí, à wé khà ba n̄pua v̄iní. O yú b̄io na ò o wé. Le yandee wee keń wo yi. O wé yáa ba n̄pua yèni, à wé b̄uaaní mítén, à wé o b̄n̄bú.

23 B̄un b̄iowa so búenb̄uen wee lé o n̄pue s̄i yi. B̄un lé b̄io wee tíí wo.»

*O s̄i veere h̄a na tà a Yeesu yi b̄io
(Matiye 15.21-28)*

24 B̄un m̄ón ó o Yeesu ló dén l̄ùe so yi á wà van ho k̄h̄ú na s̄uaráa yi lè ho Tiire lóhó. O vaá zon le z̄i b̄uí yi, á yí wi à ba z̄úń o b̄io. Ká a màh̄á yí sà mítén yí yú.

25 H̄aa b̄uí na h̄inlò ó o c̄iná wi yi á ɲá a s̄á. O o d̄ènía wà buara a c̄ón á b̄ueé líí b̄urá a tá,

26 ò o flora a Yeesu le o ɲa a c̄iná lén mí h̄inlò yi. O h̄aa mu yín̄n̄ z̄úífù, o ló ho Siiro-Fenisii k̄h̄ú yi.

27 O o Yeesu bía làa wo: «Día le ba háyúwá dí vé. Mu yí se à ba lá ba háyónzàwa d̄inlò yénní kúia na ba booní yi.»

28 O o h̄aa bía n̄n̄ wo yi: «Núh̄úso, mu bon. Eε ká ba booní ɲn̄ mún pá wee wé s̄eka ho d̄inlò na ba háyónzàwa wee dí ká ho ò k̄enka.»

29 O o Yeesu wáa bía nɔn wo yi: «Ũ bionĩ na á ũ bía kà bĩo yi, á ĩ nɔn o cíná léra ũ hĩnló yi wó. Wáa hĩnĩ lén va ũ zĩ.»

30 O o hãa bèn bĩnía wà van mí zĩ, á vaá yú mí hĩnló ò o dũma le dāmu dèe wán, ò o cíná ló a yi.

O Yeesu wéera a beke búí

31 Bũn mɔn ó o Yeesu ló ho kǎhũ na á ho Tiire lóhó wi yi, á ló ho Sidɔn lóhó yi, á kǎa hã Lórá Bĩo Pírú kǎhũ yi bĩnía buararáa lè ho Kalilee vũ-beenĩ cɔn.

32 A 6a bò là a nĩ búí buararáa o cɔn ò o lé o beke, á bionĩ mún yí máa jí. Ba fĩora a Yeesu le o bè mí nĩnĩ o wán.

33 O o Yeesu wáa fó arén mí dòn wàráa á khèra lè 6a zāamāa, ò o kúaa mí nín-kízàwa o jikɔnna yi. Bũn mɔn ó o bò mí jĩnsānĩ o nĩi dɛnle wán,

34 ò o hóonía mí yahó ho wáayi á wee fio, ò o vũuna sùe ò o bía nɔn o nĩi yi: «Efata.» (Mu kúará le «hén»).

35 Mí lahó yi ó o nĩi jikɔnna dèenía wee jí mu bĩo, á dɛnle fá, á wee bío sese.

36 O o Yeesu henía mu nɔn bĩa wi bĩn búenbúen yi le 6a yí bío bĩo wó kà à na nùpue yi. Ká bĩo ó o hò 6a kà síi, á 6a wáa wíokaa wee yényení mu.

37 Ba nùpua wó coon mu bĩo yi dàkhĩna. Ba wee bío: «Bĩo ó o wee wé búenbúen bèn tĩn se. Hàrĩ 6a bekwà jikɔnna wee jí mu bĩo. A bĩa bionĩ lá yí máa jí wee bío sese.»

8

*O Yeesu bĩnía dĩnía 6a minka zāamāa
(Matiye 15.32-39)*

1 Hón p̄ahũ so yi á 6a minka z̄amáa t̄n wà 6ueé kúaa m̄n wán. B̄io á b̄io 6a à dí m̄ia, ó o Yeesu von mí n̄i-ken̄inia á b̄ia b̄io kà n̄n yi:

2 «Ba n̄pua na kà màkárí 6uan mī. B̄io kà lé 6a wizooní t̄n ká 6a wi làa mi, á 6a bè-d̄inii w̄aa vó.

3 Ká í día 6a kà síi 6a wà, á 6a wé è lé è l̄iorá ho w̄shũ wán lé le h̄ini. Lé b̄io 6a c̄èrè léenia nà yi.»

4 Ó o n̄i-ken̄inia b̄ia n̄n wo yi: «Wa à yí mu bè-d̄inii wen le dùure na kà yi á à na bán minka z̄amáa so yi?»

5 Ó o Yeesu t̄ara 6a yi: «Lée búurú b̄io ȳen wi mi c̄n?» A 6a b̄ia n̄n wo yi: «Lée búurú b̄io h̄ēn.»

6 Ó o b̄ia n̄n 6a z̄amáa yi le 6a lii k̄eni. Ó o fó ho búurú b̄io h̄ēn, ò o dó le Dónbeen̄i b̄arákà, ò o c̄èkaa ho n̄n mí n̄i-ken̄inia yi le 6a sankaa na 6a z̄amáa yi, á 6a sankaa ho n̄n 6a yi.

7 Cezàwa bùaa ȳen 6úí mún lá ká 6a c̄n. Ó o Yeesu dó le Dónbeen̄i b̄arákà 6a cezàwa mu b̄io yi, ò o le 6a n̄i-ken̄inia mún sankaa bán na 6a yi.

8 Ba 6úen6úen dú sù, ó o n̄i-ken̄inia khuiira b̄io ká, á mu sú h̄a s̄akíwá b̄io h̄ēn.

9 Ba báawa na k̄era b̄in á à yí muaaseé náa síi. B̄in m̄n ó o Yeesu n̄n ho w̄shũ 6a yi le 6a 6oka.

10 Ó o yòó zon ho woohũ b̄in wán lè mí n̄i-ken̄inia á n̄n ho Dalamanuta k̄shũ.

Ba Fariz̄ewa le o Yeesu wé yéréké b̄io 6úí à mí mi (Matiye 16.1-4)

11 A 6a *Fariz̄ewa 6uara 6ueé wee w̄aní là a Yeesu. Ba wi 6a kh̄uaa o j̄ii yi, á 6a le o wé mu yéréké b̄io 6úí na wee z̄ení le o dànló ló le Dónbeen̄i c̄n.

12 O o Yeesu yòò vūuna sùεε ò o bía: «Lée webio nɔn á ho zuia nùpua wee càráa mu yéréké bïo? Le ì mí ho túiá na mia: Yéréké bïo dèε woon máa zéení làa mia.»

13 O Yeesu wà díá ɓa, á bíníá yòò zon ho woohú lè mí nǐ-kenínia á nɔn lè ho vū-beení món.

*Ba Farizéwa là a Heroode bïo
(Matiye 16.5-12)*

14 O Yeesu nǐ-kenínia nɔnsāa á yí ɓuan mu bè-dínii. Búurú bi-za dà-kéní mí dòn lé hĩa wi ɓa cǔn ho woohú yi.

15 O o Yeesu wāa bía bïo kà henía nɔn ɓa yi: «Mi fání mí yïo, à pa miten bïo ɓa *Farizéwa là a *Heroode bïo yi. Ba bïo ɓonmín lè le ja-fini.»

16 O o nǐ-kenínia wee bío mín yi: «O wee bío kà síi lé bïo wa yí ɓuan ho búurú.»

17 O o Yeesu zūna bïo ɓa wee bío, ó o tùara ɓa yi: «Lée webio nɔn mi wee bíorāa le lé bïo mi yí ɓuan ho búurú? Mi pá ñin yí máa jí mu bïo à zūn mu kúará le? Mi tun mi yiwa le?»

18 Mi lée muuivà lée, tàá mi yí máa jí bïo. Mi so yí máa leéka mi yiwa bïo kà wán le:

19 Bïo á ì cèekaa ho búurú bïo hònú nɔn ɓa báawa muaaseé hònú yi, á bïo dú ká na mi khiira wàráa sú sàkíwá bïo yen?» A ɓa bía: «Lée sàkíwá píru nɔn.»

20 O o bíníá tùara ɓa yi: «Á bïo á ì cèekaa ho búurú bïo hɛnɔn á nɔn ɓa báawa muaaseé náa yi, á bïo dú ká na mi khiira wàráa á sú sàkíwá bïo yen?» A ɓa bía: «Lée sàkíwá bïo hɛnɔn.»

21 O o Yeesu wāa bía nɔn ɓa yi: «Ó, o! A hàrí lòn zuia à mi pá yí zū mu bïo yara le?»

O Yeesu wó ó o muuivà wee mi

22 Bún món á 6a wà vaá dǎn ho Betesayidaa lóhó. A 6a búí 6uan o muii 6uararáa o Yeesu cǎn à 6a fióra a le o túii wo yi.

23 Ó o Yeesu tò a muii mu níi yi á lóráa ho donkiahú, á lée bò mí jinsǎní o yǐo wán, ò o bò mí níni o wán ò o tùara a yi: «Fo wee mi bío búí le?»

24 Ó o muii yòó lońna ò o bía: «Í wee mi 6a nùpua. Ba wee varáka, ká 6a màhá ka lòn vńsía.»

25 Ó o Yeesu pá bńńa bò mí níni o yǐo wán, ó o lońna sese á mǎn mu bío wéréwéré. O wan á wee mi mu bío búenbúen wǎen.

26 Ó o Yeesu wǎa le o lén va mí zńi, ká a yí lii zo lóhó yi.

O Piere bía le o Yeesu lé yía le Dónbeenĩ mǎn léra (Matiye 16.13-20; Luki 9.18-21)

27 Bún món ó o Yeesu lè mí nń-kenńnia wà jǎn lè há lórá na sùarǎa yi là a Filiipu ló-fáránii cǎn, háa 6a le Sezaaree. Bío 6a lá ho wǎhú wà, ó o Yeesu tùara 6a yi: «Lée webio 6a nùpua wee bío í dǎní yi?»

28 A 6a bía: «Ba búí le fo lé o Zǎn Batiisi. Ba búí le fo lé o *Elii. Ba búí bán 6èn le fo lé *Dónbeenĩ jń-cúa fǎerowà búí na yáanía nń-kéní.»

29 Ó o bńńa tùara: «Ká minén bán 6èn le í lée wée?» Ó o Piere bía nǎn wo yi: «Ūńén lé yía le Dónbeenĩ mǎn léra.»

30 Ó o Yeesu wǎa henía mu nǎn 6a yi le 6a yí bío mu na nùpue yi.

O Yeesu wee bío mí húmú lè mí vèeró bío (Matiye 16.21-28; Luki 9.22-27)

31 Bún món ó o Yeesu wee kǎrán mí nń-kenńnia ká a bío: «O *Nùpue Za ko ò o lò be làa sòobéé. Ba *ńń-kía, lè le *Dónbeenĩ yankarowà júnása, lè ho

*lándá bïo zéenílowa á à pí a bïo. Ba nùpua à búe o ká hã wizooní tïn zoñ o ò vèe.»

³² O hĩa wee bïo mu na 6a yi wéréwéré. O o Piere wãa fó a á 6a vá ló, á léee wee bïo làa wo.

³³ Ká a Yeesu màhá yèrè máa khíi lořna mí nĩ-kenínia yi ò o nàmakaa o Piere yi ká síi: «Va lé í nĩsání lè ũ *Satāni bioní. Ū yilera yínǎ Dónbeenĩ yilera. Hã lé 6a nùpua yilera.»

³⁴ Bũn mǎn ó o Yeesu von 6a zãamãa lè mí nĩ-kenínia á bía nǎn yi: «Yia wi ò o bè miĩ, à 6ãnsò khíi mí kùrú sli bïo wéro yi, ká a wé lá mí *kùrùwá pí* à bèráa miĩ.

³⁵ O nùpue na wi ò o kǎní mí mukǎní wón á à vĩiní le. Ká yia màhá tà le mí ì vĩiní le ínén lè le Dónbeenĩ bín-tente bïo yi, wón á à kǎní le.

³⁶ O nùpue lá yú ho ðĩmĩná bïo búenbúen ò o khon le mukǎní binbirĩ yi, se lé ho cǔnú yén á 6ãnsò yú?

³⁷ Léee webio ó o nùpue dà à kǎní lè mí mǎnáká?

³⁸ Yia wee nĩyi ínén lè í bioní bïo yi ho zuia nùpua tĩahũ, bía wee bĩnĩ le Dónbeenĩ mǎn à wé mu bè-kora, ó o Nùpue Za 6èn mún khíi nĩyi 6ãnsò bïo yi ká a khíi bĩnía 6uara mín Maá Dónbeenĩ cùkú beenĩ yi lè le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà.»

9

¹ O Yeesu pá bĩnía bía nǎn 6a yi: «Le í mĩ ho tũíá na mia: Ba nùwã yen búii wi hen á máa hí ká 6a yí mǎn le *Dónbeenĩ béeñĩ láró lè ho pǎnká.»

*O Yeesu minĩkaa le 6úee wǎn
(Matiye 17.1-13; Luki 9.28-36)*

* **8:34** Mi loń Matiye vũahũ 10.38

² Wizoóní bïo hèzín bűn món, ó o Yeesu fó a Piere là a Zaaki là a Zăn á yòoraráa le búee búii na dñn wán á 6a yòó wi bín mí dòn. O o Yeesu dñndñ miníkaa 6a yahó,

³ á sĭ-zĭnia wee ħuiika kũiakũiá, á ka pũiapũia. Hã cemu bãn sĭi a nùpue na dà à ceé làa sĭa ho ðimĭjã yi wón mía.

⁴ Yĭo 6ueé tĭ, ò o *Elii là a *Moyiize* dñndñ ló 6ueé wee bío là a Yeesu.†

⁵ O o Piere wãa bĭa nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, mu wó se á wa wi hen. Wa à tá hã bükú zàwa bío tĭn: Ʋnén dà-kéní, o Moyiize dà-kéní, o Elii dà-kéní.»

⁶ O yĭ zũ bío o ò bío lé bío 6a ninzàwa là arén mí bεεre á zãna dàkhĭina.

⁷ A le dùndúure búii yòó ló líi pon 6a yi á mu tãmu búii sã wee jí le dùndúure mu yi: «Yia kà lé ĭ Za na á ĭ bò ĭ tàká wán, mi wé jí a cñn.»

⁸ Mí lahó yi á 6a ñĭ-kenĭnia loŭkaa mí ñĭsãa yi, à 6a màhã yĭ mɔn ñĭ-veere ká yĭnɔn o Yeesu mí dòn.

⁹ Bïo 6a ló le búee wán wee lii, ó o Yeesu bĭa nɔn 6a yi: «Bïo mi mɔn kà á mi yĭ bío le nùpua jí, ká mu yĭnɔn o *Nùpue Za húmú là a vèeró mónðén.»

¹⁰ A 6a tà bío ó o bĭa yi ká 6a màhã wee tùaka mín yi: «Ho vèeró mu húmú mónðén bãn kúará lé mu yén?»

¹¹ A 6a tùara a Yeesu yi: «Lée webio nɔn á ho *làndá bío zéenĭlowa le o Elii ko ò o 6uen ho yahó?»‡

* **9:4** Mí loŭ Luki vũahũ 9.31 † **9:4** O Elii là a Moyiize lé le Dónbeenĭ nùpua na yánkaa wee fεε le ħi-cúa na le ñipomu yi. Ba húrun míana. ‡ **9:11** Mí loŭ Malasii vũahũ 3.23

12 O o bía nɔn ɔa yi: «Mu bon. O Elii ko ò o ɔuen ho yahó à ɔuee kúee mu bɔowa mí lara yi. Eε ká lee webio ɔ̀en mún nɔn á mu túararáa le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi le o Nùpue Za lò ò be làa sòobéε, á ɔa mún máa mĩ a máa dé dèε yi.

13 Awa, á le ĩ bío mu na mia: O *Elii mu ɔuara ho yahó, á ɔa nùpua wó a làa bío ɔa sía vá yi làa bío mu túararáa le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi o dǎní yi.Š»

*O Yeesu wééra a háyónza búí
(Matiye 17.14-20; Luki 9.37-43a)*

14 Bío ɔa ɔueé dɔn ɔa nĩ-kenínia na ká, á ɔa ɔueé yú à ɔa zǎamáa kɔnía ɔa yi, á ho *làndá bío zéenilowa búí dɔn wee wǎaní làa ba.

15 Ba nùpua miinĩ là a Yeesu á mu vɔnĩkaa ɔa. A ɔa ɔùunia wà ɔueé tènĩ a yi.

16 O o Yeesu tùara mí nĩ-kenínia yi: «Lée webio mi wee wǎaní wán làa ba?»

17 O o búí ló ɔa zǎamáa yi á bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, ĩ lá guan ĩ za ɔuararáa ũ cɔn, cɔná búí wi o yi á wee beé o lò. O wee hè o ò o máa bío yí.

18 Lùe lee lùe ká a bío mu hɔnɔn o wán, ò o cɔná mu fé o dé ho tá yi, ò o ɔinsǎ-khùankhúa wé lé, à wé là mí ɔia, à pà día. A ĩ flora ũ nĩ-kenínia le ɔa ɔa a cɔná mu lén wo yi, ká ɔa màhá yí dǎnna mu.»

19 O o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Mi zuia nùpua ɔ̀entɔn yí dó mí sía le Dónbeenĩ yi bío bon. ĩ màhá wǎa à ɔnĩ ĩ yi mi bío yi, á wé è kàrán mia vaá dǎ ho pǎahũ yén coon? Mĩ ɔua a háyónza mu ɔuennáa.»

20 A ɔa guan wo ɔuararáa. O cɔná miinĩ là a Yeesu ó o zèkera a háyónza le mí pánká. A wón líi

Š 9:13 O Elii na ó o Yeesu le o ɔuara ho yahó lé o Zǎn Batiisi ó o bía bío.

lùwá ho tá yi, á wee birónka, á jinsã-khùankhúa wee lé.

²¹ O o Yeesu tùara a háyónza bàn maá yi: «Mu wee wé o yi míana léé tàá lé lònǎo?» A bàn maá bía: «Lé o kúnkúzàmu pãahũ á mu búakáa yi.

²² Põnna cèrèè yi ó o cíná mu wé lá a à dé ho dõhũ yi tàá mu ñumu yi le mí ì búé. Ká fo dà à wé bïo búí, à ù màkárí wèn à ù séení wèn.»

²³ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Fo bía le ká í dà mu. Yia dó mí sii miĩ á bïo búenbúen dà wee wé cõn.»

²⁴ Mí lahó yi ó o háyónza bàn maá dèenía zoó wãamaa: «Í dó í sii foñ ká ù màhã séení mi à ï yí titika.»

²⁵ O o Yeesu mòn à ba zãamáa bũunia wà buée búé ba yi, ó o wee zá là a cíná ká sii: «Õnén cíná na wee wé ò o nùpue máa bío yí, à mún máa ñí mu bïo, le í bío mu na foñ, lé o háyónza mu yi, à yí bíní yí zo a yi hùú.»

²⁶ O o cíná wee wãama, ò o zèkéra a háyónza le mí pánká ò o ló. O o háyónza díá lòn nùpue na húrun. Fúaa bïa wi bín cèrèè wee bío le o húrun.

²⁷ Ká a Yeesu màhã líí fù a níi yi á hoonía làa wo ó o yòó ñin.

²⁸ Bïo ó o Yeesu wà van le zii yi á lè mí ñi-kenínia mí dòn páania wi, á ba tùara a yi: «Lée webio nòn á warén yí dàñna yí ñonnáa o cíná mu?»

²⁹ O o Yeesu bía nòn ba yi: «Ho fioró mí dòn lé hĩa dà à ña a cíná na kà bàn síi á à lén.»

O Yeesu wiokaa wee bio mi húmú lè mi vèeró bïo (Matiye 17.22-23; Luki 9.43-45)

³⁰ Bún món ó o Yeesu lè mí ñi-kenínia ló dén lùè so yi á kãa ho Kalilee kãhũ wà. O Yeesu yí wi à ba nùpua zũn o dãní,

³¹ lé bïo ó o wee kàrán mí nǐ-kenínia. O wee bío na ɓa yi: «O *Nùpue Za á ɓa à dé ɓa nùpua níní yi á ɓa à búe. O o húmú món wizooní tɪn ká a vèe.»

³² Ká a nǐ-kenínia màhǎ yí zūna a biónǐ mu kúará. A ɓa mún zǎna, á yí wi ɓa tùa wo yi lè mu jùhǔ.

Lée wée po ɓia ká?

(Matiye 18.1-5; Luki 9.46-48)

³³ Bún món ó o Yeesu lè mí nǐ-kenínia wà vaá dǔn ho *Kapereyuumu lóhó. Bío á ɓa wà van le zǐi yi ó o tùara ɓa yi: «Lée webio mi lá wee wǎaní wán ho wǎhǔ wán?»

³⁴ A ɓa wó tété, lé bïo ɓa lá wee wǎaní, á wi ɓa zūn yǎ po ɓarén na ká.

³⁵ O o Yeesu wǎa líi kará ò o von ɓa mí píru jùn á bía nɔn yi: «Hen ká yǎ wi ò o keɪ bía ká jùhǔ wán, à ɓànsò liíní mítén ɓa búenbúen yahó, à wé ɓa búenbúen ton-sá.»

³⁶ O o fó a háyónza búí ɓueé dǐnía ɓa yahó, á líi lá a yòó ɓuan ò o bía:

³⁷ «Nùpue lée nùpue na ɓuan o háyónza na kà ɓàn sii sese ínén bïo yi, se le ínén í beere á ɓànsò ɓuan sese. A yǎ ɓuan mi sese, se mu yínɔn ínén á ɓànsò ɓuan sese, mu lé yǎ tonkaa mi ó o ɓuan sese.»

Yǎ yí máa fi làa wɛn se wón làa wɛn lée dà-kéni

(Luki 9.49-50)

³⁸ O o Zǎn bía nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, wa mɔn o nǐi búí ò o wee ja ɓa cǐnáwa lè ũ yèni, á wa lá wi à wa hè o, lé bïo ó o mǐa wa kuure yi.»

³⁹ Ká a Yeesu màhǎ bía nɔn ɓa yi: «Mi yí hè o, lé bïo á Nùpue na wó yéréké bïo lè í yèni á yí dà máa bío bín-kohó í dǎnǐ yi mí lahó yi.

40 Yia yí máa fi làa wɛn se wón làa wɛn lée dà-kéní.

41 Le í mǐ ho tǔiá na mia: Yia nɔn mu ɲumu kóo-cúe mia lé bǐo mi bǐo sǎ yia le Dónbeenǐ mɔn léra yi, wón ɓànsò á à yí mu cǔnú máa khí.

*Mi pa miten bǐo mu bè-kohó wéró yi
(Matiye 18.6-9; Luki 17.1-2)*

42 «Ba háyúwá na dó mí sǎa mǐi á yia khà dó mu bè-kohó wéró yi, wón ɓànsò á ɓa lá can le hue-beenǐ fonle yi á lèera dó ho muhǔ yi, bǔn pá à wé sǎaaní le lònbee na à yí o.

43 Ká mu lé ũ nii wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ũ kúii le día. Fo yú le mukǎni binbirí na máa vé lè ũ nii dà-kéní bǔn sǎaaní bǐo ɓa à dé fo le Dofíní dǎhǔ na máa hí lùe yi lè ũ níni bǐo ɲun.

44 [«Ba sǔnɓowa na wee là hǎ sǎnía wi bǐn, ɓa yí máa hí. A ho dǎhǔ mún yí máa hí bǐn hùúu.»]

45 Ká mu lé ũ zeñ wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ũ kúii le día. Fo yú le mukǎni binbirí na máa vé lè ũ zeñ kéní bǔn sǎaaní bǐo ɓa à dé fo le Dofíní dǎhǔ na máa hí lùe yi lè ũ zení mí bǐo ɲun.

46 [«Ba sǔnɓowa na wee là hǎ sǎnía wi bǐn, ɓa yí máa hí, á ho dǎhǔ mún yí máa hí bǐn hùúu.»]

47 Ká mu mún lé ũ yère wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ũ còkon le lén día. Fo yú le *Dónbeenǐ béenǐ lè ũ yèn-kéní bǔn sǎaaní bǐo ɓa à dé fo le Dofíní dǎhǔ na máa hí lùe yi lè ũ yío mí bǐo ɲun.

48 «Ba sǔnɓowa na wee là hǎ sǎnía wi bǐn, ɓa yí máa hí. A ho dǎhǔ mún yí máa hí bǐn hùúu.»*

49 «Nùpue lée nùpue á le Dónbeenǐ khíi khén kúará lè le lònbee na ka lòn dǎhǔ bǐo, á à ceéráa

* 9:48 Mi loñ Ezayii vùahǔ 6.24

wo, làa bïo 6a hĩa wee wé kúeeráa mu yámú mu hãmu wán à ceéráa mu bïo sí.†

⁵⁰ Mu yámú yoo. Εε κά mu yámú yonyoró hĩa ló mu yi, á 6a à wé kaka á mu ù bíní ì zoráa? Minén mi bæere keń lòn yámú na yonyoró wi. Mi keń mín wán làa héerà.»

10

*Bïo ó o Yeesu bía mu yaamu fáaró dǎní yi
(Matiye 19.1-12; Luki 16.18)*

¹ Bǔn mǎn ó o Yeesu ló bǔn á wà van ho *Zudee kǎhǔ, á khú ho Zurudēn muhǔ mǎn. A 6a zǎamáa tǔn kúaaka mín wán hen na ó o wi yi. Ó o wee kàrán 6a làa bïo ó o lá wee wé wéráa mu.

² A 6a *Farizǐewa nùwǎ yēn búí vá 6ueé 6ó a yi. Ba wi à 6a yí o níí 6ua yi, á 6a tùara a yi: «Wa làndá wee na níí báa yi ò o ɲa mín hǎa le?»

³ Ó o Yeesu mún tùara 6a yi: «Lé mu yén ó o *Mǎyiize làndá henía nǎn mia mu dǎní yi?»

⁴ Á 6a bía: «O Mǎyiize nǎn le níí le ká báa wi ò o día mín hǎa ò o lén, ò o wé mu yaamu fáaró vǔahǔ vé à bè yi díaráa wo.»*

⁵ Ó o Yeesu wǎa bía nǎn 6a yi: «O Mǎyiize mà bǔn lé bïo mi yí máa ɲí dèε.

⁶ Bǔn mía á mu ɲúhǔ búεenii ká mu lá yí ka kà. Mu bïo 6úen6úen lénló pǎahǔ, á le Dónbeenì ‹léra a báa, á léra a hǎa.›†

⁷ ‹Bǔn bïo yi ó o báa á à día mín maá lè mín nu ká à léé lè mín hǎa,

† **9:49** Mi loń Levii nùwǎ vǔahǔ (Lévitique) 2.13 * **10:4** Mi loń Làndá zééníló vǔahǔ (Deutéronome) 24.1, 3 † **10:6** Mi loń Bio ɲúhǔ búεenii vǔahǔ (Genèse) 1.27; 5.2

⁸ á 6a mí nùwā ɲun á à wé sǎnía dà-kéní.‡ Ba wǎa yínǎn nùwā ɲun, 6a léé nǐ-kéní.

⁹ Bǐo le Dónbeenǐ cɛ́era mín yi à nùpue yí fáa.»

¹⁰ A bǐo ó o Yeesu lè mí nǐ-kenínia hǐa zon le zǐi yi, á 6a wíokaa tùara a yi mu bǐo mu dǎní yi.

¹¹ O o bía nɔn 6a yi: «Báa na día mín hǎa ò o kǔn fó hǎ-veere yan, se wón léé hǎ-fé 6àn nín-yání hǎa cǎn.

¹² Mu léé dà-kéní là a hǎa na día mín báa ò o wà vaá yan bá-veere. Wón mún léé bá-fé.»

*O Yeesu wee fan 6a háyúwá bǐo yi
(Matiye 19.13-15; Luki 18.15-17)*

¹³ Ba nùpua 6úi 6uan mí háyúwá 6uararáa o Yeesu cǎn le o bè mí níní 6a wán. O o nǐ-kenínia wee zá làa ba.

¹⁴ Ká bǐo ó o Yeesu mɔn mu, ó o síi cǎ ó o bía nɔn mí nǐ-kenínia yi: «Mi wé día le 6a háyúwá 6uen í cǎn. Mi yí hè 6a. Mu bon, bǐa ka lè 6a háyúwá na ká bǐo síi, lé bán á à keń le Dónbeenǐ bá-zàmu yi.

¹⁵ Le í mǐ ho tǔiá na mia: Yǐa yí tà le *Dónbeenǐ béenǐ bǐo là a háyónza bǐo síi á 6ànso yí dà máa zo le yi hùúu.»

¹⁶ Bǔn mɔn ó o wee láka 6a 6ua ò o bò mí níní 6a nǐ-kéní kéní wán ò o fara le le Dónbeenǐ wé mu bè-tentewà làa ba.

*Ho nǎfɔrɔ 6ànso lè le Dónbeenǐ béenǐ bǐo
(Matiye 19.16-30; Luki 18.18-30)*

¹⁷ Bǐo ó o Yeesu wee lá ho wǎhǔ á à lén, à bǔn ò o nǐi 6úi lùwá mà a, á 6ueé líf fǎrá mí nɔnkóɲúná wán o yahó ò o tùara a yi: «Nì-kàránlo tente, léé

‡ **10:8** Mi lorí Bǐo ɲúhǔ 6úeeníi vǔahǔ (Genèse) 2.24

webio á ĩ ko á ĩ wé à yíráa le mukāñi binbirĩ na máa vé?»

¹⁸ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lée webio nɔn fo wee veráa mi làa ñi-tente? Ñi-tente mía ká mu yínɔñ le Dónbeenĩ mí dòn.

¹⁹ Fo zũ le Dónbeenĩ làndáwá na kà: Yí búe nùpue, yí wé há-fénló tàá bá-fénló, yí ɲuaa bïo, yí fi sabéré nùpue ɲii, yí khà nùpue à fé bïo, kònbi mĩn maá lè mĩn nu.» §

²⁰ O o ñii bía: «Nì-kàránlo, bũn búenbúen á ĩ bò yi hàrí ĩ yàrónzàmu pãahũ.»

²¹ O o Yeesu loĩna a yi, á wara a. O o bía nɔn wo yi: «Bìo dà-kéní ká á fo yí wó. Lén vaa yèé bïo wi ũ cón búenbúen à sanká bân wárí na ba ñi-khenia yi, bũn ká le Dónbeenĩ kía na ho wáyai á fo ò yí. Bũn món à ũ bĩní buee bè mi.»

²² Ká a ñii ɲá hõn bioní so, ó o sãnía tò, á yèrèmaa wà ká a yilera yáara, lé bïo ó o níi bïo boo.

²³ O o Yeesu loĩna mí ñi-kenínia na kínia wo yi ò o bía: «Ho nàfòró b̀ansowà zoró le *Dónbeenĩ béenĩ yi b̀entĩn lònbee wi.»

²⁴ Há bioní mu yáara ba hácírí làa sòobéé. O o Yeesu pá bĩnia bía nɔn ba yi: «Wàn b̀onlowà, ho zoró le Dónbeenĩ béenĩ yi b̀entĩn lònbee wi.

²⁵ O cón-ɲúmúkũ zoró lè ho mísímí kõhũ á à wé wayi á à poñ o nàfòró b̀anso zoró le Dónbeenĩ béenĩ yi.»

²⁶ Ba ñi-kenínia wó coon dàkhĩna há bioní mu bïo yi. A ba wee tùaka mĩn yi: «Ééé! A yla wáa dà à fen lée wée?»

²⁷ O o Yeesu loĩna ba yi ò o bía: «Bìo yí dà máa

§ 10:19 Mi lorí Léro v̄uahũ (Exode) 20.12-16; Làndá zéeníló v̄uahũ (Deutéronome) 5.16-20

wé 6a nùpua cǎn á dà wee wé le Dónbeenĩ cǎn. Lé bǐo le Dónbeenĩ dà bǐo búenbúen wee wé.»

²⁸ O o Piere bíá nǎn wo yi: «Loń, warén ló díá bǐo lá wi wa cǎn búenbúen à wa bò foń.»

²⁹ O o Yeesu bíá nǎn 6a yi: «Le í mǐ ho tǔiá na mia: Yía ló díá mí zǐi, lè mín zàwa, lè mín hínni, lè mín nu, lè mín maá, lè mí zàwa, lè mí manawà ínén lè í bín-tente bǐo yi,

³⁰ á 6ànso ò yí hǎ zǐní, lè mín zàwa, lè mín hínni, lè 6a nuwà, á à yí 6a zàwa, lè hǎ manawà. A le lónbee mún ñ yí o. Mu 6àn khímàni khímàni á 6ànso ò yí ho pǎahǔ na wa wi yi. A mún ñ yí le mukǎnĩ binbirĩ na máa vé ho pǎahǔ na wà à 6uen yi.

³¹ Εε ká bíá dú ho yahó bǐo kà wán á cèrèε khii wé 6a món-díwá. A bíá dú ho món bǐo kà wán á khii wé 6a ya-díwá.»

*O Yeesu wǐoka wee bǐo mí húmú lè mí vèeró bǐo
(Matiye 20.17-19; Luki 18.31-34)*

³² O Yeesu làa bíá làa wo bò mín wǎa lá ho wǒhǔ wee yòo ho Zeruzalεεmu. O o varákaa dú mí ñ-kenínia yahó. O o ñ-kenínia hácírí yáara, á bíá làa ba bò mín zǎna. O o Yeesu tǐn bǐnía fó mí ñ-kenínia píru jún, ò o wee bío bǐo ko mu wé o yi hen làa cǐinú à na 6a yi:

³³ «Mí loń, wa wee yòo ho Zeruzalεεmu, hen na ó o *Nùpue Za 6a à dé le *Dónbeenĩ yankarowà júnása lè ho *làndá bǐo zéenílowa níi yi. Ba à síní a júnhǔ, á à na bíá yínóń 6a *zúífùwa yi á 6a à 6úe.

³⁴ Bán á à zùàńka a yi, á à pǔiní mí jinsǎní ì kúee o wán, á à ha a lè hǎ làbàaní, á à 6úe o. Ká hǎ wizooní tǐn zoń o ò vèe.»

*Bïo ó o Zaaki là a Zãn wee flo o Yeesu cǎn
(Matiye 20.20-28)*

³⁵ Bũn mǎn ó o Zebedee zàwa Zaaki là a Zãn á bueé bó a Yeesu yi á bía nǎn wo yi: «Nì-kàránlo, wa wi à ù wé bïo wa à flo ù cǎn à na wɛn.»

³⁶ Ó o Yeesu tùara ɓa yi: «Lé mu yén á mi le í wé na mia?»

³⁷ A ɓa bía nǎn wo yi: «Hen ká ù khii wi ù béenǐ cùkú yi, à ù tà díá le wa keení ù nǐsáa. O nǐ-kéní keń lè ù nín-tíánǐ, à yǐa so keń lè ù nín-káahó.»*

³⁸ Ó o Yeesu bía nǎn ɓa yi: «Bìo mi wee flo á mi yí zū nǐhǐ. Mi so dà a lá le lònbee na à dé mi mu húmú yi làa mi le?»

³⁹ A ɓa le ũuu le mí dà mu. Ó o Yeesu bía nǎn ɓa yi: «Mu bon. Le lònbee na à yí mi ɓàn síi á à yí mia. Mi ì zo le lònbee mu yi.

⁴⁰ Ká mu màhǎ yínǎn ínén á à bío le yǐa ká ɓànso à keení í nín-tíánǐ tàá í nín-káahó. Hǎn lùà so bïo sǎ bǐa le Dónbeenǐ wíokaa hǎ karáa yi.»

⁴¹ Ká bío ɓa nǐ-kenínia nùwǎ píru na ká nǎ mu, á ɓa sía cǎ a Zaaki là a Zãn yi.

⁴² Ó o Yeesu von ɓa búenbúen á bía nǎn yi: «Mí zū mu le bǐa ɓa nùpua yǐo wi wán le ɓa lé hǎ kǎna núnása, bán núnása so á wee wé zéení mí pànká ɓa nùpua wán. A ɓa nǐ-beera wee wé zéení làa bǐa ká le mí po ɓa.

⁴³ Εε ká minén bïo lá yí ko mu wé ká síi. Hen ká mi nǐ-kéní búí wi ò o bïo nǐhǐ wé porí bǐa ká, à ɓànso wé minén na ká ton-sá.

⁴⁴ Hen ká mi nǐ-kéní búí wi ò o dí bǐa ká yahó, á ɓànso ko o ò wé mi búenbúen wobá-nǐi.

* **10:37** Mi lorí Matiye vǔahú 20.21

⁴⁵ O Nùpue Za mí beere yàá yí buara à ba sá na a yi. O buara wà buée sá à na ba nùpua yi, á mún ñ na mí mukāñí á à lénnáa ba nùpua cèrèe púná.»

*O Yeesu wéera a muii búí na ba le Baatimεe yío
(Matiye 20.29-34; Luki 18.35-43)*

⁴⁶ O Yeesu lè mí ñi-kenínia lè ba zāamāa vaá dōñ ho Zerikoo lóhó. Bío ba wee lé ho yi, à bñn ò o muii búí na ba le Baatimεe á kará ho wōhú ñsání wee floka. Bàn maá ba le Timεe.

⁴⁷ Bío ó o pǎ le mu lé o Nazareete ñii Yeesu, ó o bía pǎnpǎn: «*Daviide Za, Yeesu, màkárí mií.»

⁴⁸ A ba nùpua cèrèe wee zá làa wo le o wé tété. O o yàá wāa wíokaa wee bío pǎnpǎn: «Daviide za, màkárí mií.»

⁴⁹ O o Yeesu dñn ò o bía: «Mí ve o le o buen.» A ba bía nñn o muii mu yi: «Hení ũ sñi, lii hñní, lé o wee ve fo.»

⁵⁰ O o wāa lèera mí kánbun día, ò o líí tá hñnñn á mà a Yeesu wee buen.

⁵¹ O o Yeesu tùara a yi: «Lée webio á fo le í wé na fon?» O o muii bía nñn wo yi: «Nì-kàránlo wé le í yío à wé mi.»

⁵² O o Yeesu bía nñn wo yi: «Lén, bño fo dó ũ sñi mií lé bñn á í wéérarāa fo.» Mí lahó yi ó o dèenía wee mi á bò là a Yeesu wà.

11

*O Yeesu zoró ho Zeruzalεemu yi
(Matiye 21.1-11; Luki 19.28-40; Zān 12.12-19)*

¹ Bío ó o Yeesu lè mí ñi-kenínia vaá sùarāa ho Zeruzalεemu yi, ho Betefazee lè ho Betanii lórā ñsání, lè hā Oliivewa vñsñā búee cñn, ó o Yeesu tonkaa mí ñi-kenínia nùwā pñn le ba dí mí yahó,

² á bía nən ɓa yi: «Mi lén va ho lóhó na vaá mi yahó yi. Mi vaa dɛɛní á mi ì dɛɛní ì mi sũnpɛ̀- bòohũ búí na á nùpue d̄n yí yòora yí mən huúu ká a can d̄n. Mi fee wo à ɓua ɓuee na mií.

³ Ká a búí t̀ara mia le lée webio nən mi wee feeráa wo, à mi bío na ɓanso yi le o Nùhũso màkóo wi o yi, ó o mún ñ b̄nì ì ɓuen làa wo lònɓio.»

⁴ A ɓa wà van á vaá zoó yú a sũnpɛ̀- bòohũ búí le ɓonfónii ho w̄hũ n̄sání ká a can d̄n le z̄i búí z̄ajii. A ɓa feera a.

⁵ A ɓa nùpua nùwã yɛn búí na wi b̄n á t̀ara ɓa yi: «Lée webio mi wó kà? Mi feera o sũnpɛ̀ɛni mu le we?»

⁶ A ɓio ó o Yeesu lá bía nən ɓa yi lé b̄n á ɓa bía nən ɓa nùpua mu yi. A ɓa día ɓa á ɓa wà.

⁷ Ba ɓuan o sũnpɛ̀ɛni mu ɓueé nən o Yeesu yi, à ɓa bò mí kánɓunwà o mání wán, ó o Yeesu yòó kará wán.

⁸ Ba nùpua c̀ɛ̀ɛ wee bá mí kánɓunwà ho w̄hũ wán o yahó. Ba búí lé hã v̄ns̄ia v̄nna na ɓa khó hã mana yi á ɓa wee bá. ⁹ B̄ia dú a yahó làa b̄ia dú a món á wee bío ɓio kà p̄n̄p̄n̄:

«Le ho c̀kú à ɓio s̄i le Dónbeen̄i yi.

Le le Dónbeen̄i wé mu bè-tentewà

làa ȳa bò o ɓuen o Nùhũso Dónbeen̄i yèni yi.*

¹⁰ Le le Dónbeen̄i wé mu bè-tentewà

làa ȳa wà ɓueé f̄ará wán ɓùaa *Daviide b̄ɛni á à d̄nì.

Le ho c̀kú à ɓio s̄i le Dónbeen̄i na dà mu ɓio ɓúenɓúen wán yi.»

¹¹ B̄io ó o Yeesu vaá d̄n ho Zeruzalɛmu, ó o wà van le *Dónbeen̄i z̄i-been̄i lún yi, á zoó loĩkaa le

* **11:9** Mi loĩ Lení v̄yahũ (Psaumes) 118.25-26

khíi fò. Bún món ó o fó mí nǐ-kenínia píró n̄n à 6a bíníá n̄n ho Betanii. A bún à le wii wáa tò.

*O Yeesu dánkánia le v̄ndèè na 6a le fiktyée
(Matiye 21.18-19)*

¹² Mu tá na lée t̄n, p̄ahũ na 6a wee lé ho Betanii yi á à lén, à bún ò o Yeesu á le híni dà.

¹³ O khèra m̄n le v̄ndèè na 6a le fikíyée à le sà d̄n. O o wà le mí vaá loń le mí ò yí bia le wán lé. O o vaá yú à lée v̄nna mí n̄n yi, lé b̄o mu yí wó h̄a v̄ns̄ia mu haró p̄ahũ.

¹⁴ O o Yeesu wáa bía n̄n le v̄ndèè mu yi: «Fo máa b̄níní máa ha bia hùúu á n̄pue máa dí.» O o n̄-kenínia ná b̄o ó o bía.

*O Yeesu n̄n 6a bè-yèerowà
(Matiye 21.12-17; Luki 19.45-48; Z̄n 2.13-22)*

¹⁵ Ba vaá d̄n ho Zeruzal̄emu ó o Yeesu wà vaá zon le *Dónbeenĩ z̄i-beenĩ lún yi á zoó wee na 6a bè-yèerowà lè 6a bè-yàwa. Ba wén-p̄arilowà tàbáríwa, làa b̄ia wee yèé 6a b̄uaabúuní kanmúiní ó o dónkaa kúaa.

¹⁶ O wee h̄e 6a le n̄pue yí b̄ua d̄è à k̄ánáa ho lún mu yi.

¹⁷ O o m̄ah̄á wáa wee k̄arán 6a n̄pua làa b̄io k̄a: «Le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ yi á mu b̄ia: † z̄i 6a wé è ve le k̄ána n̄pua b̄úenb̄úen fioró z̄i.» O o Yeesu b̄iníá b̄ia: «Á minén wó le lè 6a k̄onlowà l̄e h̄á?»

¹⁸ A le *Dónbeenĩ yankarowà n̄únása lè ho *l̄andá b̄io z̄éenilowa ná mu á 6a wee cà b̄io 6a à wé wé è b̄ueráa o Yeesu. Ba z̄ána a lé b̄io ó o k̄aránl̄ó á 6a z̄amáa b̄úenb̄úen s̄ia wee wa b̄io yi.

† 11:17 Mi loń Ezayii v̄uahũ 56.7

19 Bïo le wii tò ó o Yeesu lè mí nǐ-kenínia á ló ho lóhó yi lée wà.

Mi dé mi s̄a le Dónbeenǐ yi
(Matiye 21.20-22)

20 Mu tá na lée t̄n yǐnbíi bùir̄i ká 6a lá ho w̄oh̄ú wà, á 6a vaá m̄n ho fikíyée mu à ho hon lè mí naní búenbúen.

21 O o Piere leékaa bïo wó khíina bïo, ó o bía n̄n o Yeesu yi: «Nǐ-kàránlo, loń. Ho fikíyée na fo dánkánia á hon.»

22 O o Yeesu w̄aa bía n̄n mí nǐ-kenínia yi: «Mi dé mi s̄a le Dónbeenǐ yi.

23 Le ǐ m̄i ho t̄iá na mia: Ká a búí lá bía lè le búee na ká: «Hǐní hen na fo wi yi à vaa zo ho mu-beenǐ yi.» Ká 6̄anso yí titikaa ò o dó mí s̄i le Dónbeenǐ yi le bïo mí bía á à wé, á mún n̄ wé á à na a yi.

24 Lé b̄n n̄n á ǐ wee bíoráa mu á à na mia: Hen ká mi wé wee fio bïo búí le Dónbeenǐ c̄n à mi láa mu yi le mu yú wó. Le è wé mu á à na mia.

25 Mi wé sansan wee fio, ká a búí wó khon làa mia á mi s̄a wee c̄i bïo yi, à mi s̄en mu día. B̄n ká m̄n Maá Dónbeenǐ á mún n̄ s̄en mi bè-kora á à día.»

26 [Ká mi yí máa tà s̄en día na 6a yi, á m̄n Maá na wi ho wáayi mún máa wé è s̄en mi bè-kora máa día.]

O Yeesu p̄nká ló wen?
(Matiye 21.23-27; Luki 20.1-8)

27 B̄n m̄n á 6a w̄aa n̄n ho Zeruzalεemu. Bïo ó o Yeesu zoó wee varáka le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ lún yi, á 6a yankarowà n̄nása lè ho *làndá bïo zéenílowa lè 6a nǐ-kía á wà búee bó a yi

²⁸ à ɓa tùara a yi: «Fo yú le ní wen wee wéráa ɓio kà? Lée wée nɔn mu wéro ní fon?»

²⁹ O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Ínén mún ñ tùa mia làa ɓio dà-kéní. Ká mi tà á zééní mu, á ï ɓèn mún ñ zéení yía nɔn mu ɓiowa mu ɓàn wéro ní miì làa mia.

³⁰ Yía nɔn le ní o Zán yi le o wé bátízé ɓa nùpua lée wée? Lé le Dónbeení lée, tàá lé ɓa nùpua? Mi bío lon!»

³¹ A ɓa yèrémáa wee wáaní mín yi: «Ká wa le lé le Dónbeení tonkaa wo, o ò bío le lée webio nɔn á wa yí tàráa o ɓio.

³² Tàá ká wa ɓèn le lé ɓa nùpua tonkaa wo, á mu ù wé kaka?» Ba zána ɓa zâamáa lé ɓio á bán ɓúenɓúen wee leéka le o Zán hía lé le *Dónbeení ñi-cúa fεero binbirí.

³³ A ɓa wáa bía nɔn o Yeesu yi: «Wa yí zū yía tonkaa wo.» O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Àwa, á ínén mún máa zéení yía nɔn le ní miì á ï wee wéráa ɓio kà.»

12

Ho èrészén vînsîa ɓuahó vàrowà wàhiire (Matiye 21.33-46; Luki 20.9-19)

¹ Búñ món ó o Yeesu wáa wee bío làa ba lè hā wàhio: «Nii ɓúí hía léra ho èrészén vînsîa ɓuahó á son ho dándá kînía yi, á có ho kôhú na ó o wé èɓaa ho èrészén yi. O mún son o paro lùe. Búñ món ó o wáanía tò lè ɓa nùpua ɓúí na à và ho, ò orén wà van le khúii.

² Pâahú na ho èrészén wee be yi, ó o tonkaa mí ton-sá ñi-kéní le o va ɓa nùpua mu cón le ɓa khé ɓio ɓio sâ mí yi à na.

³ A 6a nùpua mu vaá han wo á díá ó o wà lè mí ní kãamáa.

⁴ O o mǎhũ 6ànsò bíníá tonkaa mí ton-sá veere. A wón 6a vaá vũaana vũaana jũhũ, à 6a là là a.

⁵ O o mǎhũ 6ànsò tĩn pá bíníá tonkaa nĩ-veere. A 6a vaá 6ó wón. Lé kà síí 6a wó lè 6a ton-sáwá cèrèè na ó o mǎhũ 6ànsò tonkaa. Ba 6úi 6a han, à 6a 6úi 6a 6ó.

⁶ O mǎhũ 6ànsò za na ó o bò mí tàkà wán lé yĩa wãa ká a cón. A wón lé yĩa ó o tonkaa, ò o wee leeka: I za wón 6a à kònbi.

⁷ Bĩo 6a nùpua mu yèrè dá a wán, á 6a wee bío mín yi: «Yĩa lua kà lé yĩa á ho mǎhũ bío kɦii sí yi. Mi wa 6úe o á ho mǎhũ bío wãa à sí wɛn.»

⁸ A 6a hĩnɔn wĩira a za mu 6ó, á lá léé lèera díá lè ho soró món.»

⁹ O o Yeesu wãa tũara 6a yi: «Lé mu yén á ho mǎhũ 6ànsò wãa à wé? O o ò buen 6ueé 6úe 6a nùpua mu, ká a cà nĩ-vio á à kúee mí mǎhũ mu yi.

¹⁰ Le bíonĩ na kà á mi so đĩn yí kàrána le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ yi yí mɔn le?

«Le huee na 6a so-sowa fù pã díá lé đĩo hĩa 6ueé 6uan ho soró đĩnĩa.

¹¹ Bĩo kà lé bío ó o Nũhũso Dónbeenĩ wó, mu léé bè-tente wa yèn-dǎnĩ yi.*»

¹² Ba *zúifùwa júnása wee cà bío 6a a đĩn wán á à wĩiráa o Yeesu, lé bío 6a zũ le lé 6arén á le wãhiire mu wà bò wán. Èé ká bío 6a zãna 6a zãamáa, á 6a díá wo à 6a wà.

*Ho lànpró cǎlò à na ho Oroomu bée yi bío
(Matiye 22.15-22; Luki 20.20-26)*

* **12:11** Mi lorí Lení vũahũ (Psaumes) 118.22-23

13 Bún món á 6a tonkaa 6a *Farizíewa nùwã yɛn búí là a *Heroode kuure nùpua nùwã yɛn búí o Yeesu cǎn le 6a 6uee tùa wo yi, à yíráa o níí 6ua yi.

14 A 6a 6ueé bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, wa zũ le fo wee mǐ ho tũíá. Fo yí máa zǎn nùpue. Fo mún yí máa kà nùpue yíó. Bío le Dónbeení le 6a nùpua wé 6ua lè mítén lé bún bàn kàránló binbirí á fo wee na. Awa, á ù bíó na wɛn. Wa làndá yi á ho lànpó ko ho wé cǎ na ho Oroomu kǎhǔ bée yi lée, tàá mu yí ko làa wéró? Wa ko wa wé cǎ ho lée, tàá wa wé yí cǎ ho?»

15 O o Yeesu zũna le bío 6a lon binbirí á 6a yí bía. O o wǎa bía nɔn 6a yi: «Mí wí mi khũaa í níí yi à yíráa í níí 6ua yi le we? Mí cǎ le wén-hǎnló búí na mií le í loí.»

16 A 6a cǎ le 6ueé nɔn wo yi. O o Yeesu tùara 6a yi: «Ho yahó lè le yèni na wí le wén-hǎnló mu wán á wée te?» A 6a bía: «Lé ho Oroomu bée.»

17 O o Yeesu wǎa bía nɔn 6a yi: «Àwa. Bío sǎ ho Oroomu bée yi à mí na mu wo yi. Ká bío bèn sǎ le Dónbeení yi à mí na mu le yi.» A 6a wó coon bío ó o bía bío yi.

Ba nǐ-hía vèeró bío

(Matiye 22.23-33; Luki 20.27-40)

18 Ba *Sadusiewa lé bía le 6a nǐ-hía máa vèe. Wizonle búí, á 6a búí á 6ueé bó a Yeesu yi á tùara a yi kà:

19 «Nì-kàránlo, bío ó o *Mɔyíize tùara henía nɔn wɛn lé bío kà: «Hen ká a búí yan mín hǎa á húrún ò o yí yú za làa wo, á bàn za ko ò o fé bàn hǎa ya à te 6a zàwa yi mín za mu yèni yi.»†

† 12:19 Mi loí Làndá zéénlò vùahǔ (Deutéronome) 25.5-6

²⁰ Awa. Ka lòn nùpua nùwã hẹ̀nun búí yánkaa lé zàwa síi. Ó o yahón so yan mín háa á húrun ò o yí yú za làa wo.

²¹ Ó o n̄un níi so fó a maháa mu yan á húrun ò o yí yú za làa wo. Lé b̄n̄n ó o t̄n̄n níi so b̄io mún wóráa.

²² Ba mí nùwã hẹ̀nun yan wo bèenia á húrunka ò o búí yí yú za làa wo. Mu b̄àn véenii ó o háa mu mún húrun.

²³ Awa. N̄onzoñ na ba ñi-hía á à vèe yi ó o háa mu b̄io á à s̄i a yén yi? B̄io ba mí nùwã hẹ̀nun màhá yan wo bèenia.»

²⁴ Ó o Yeesu bía n̄on ba yi: «Mi wee v̄iní miten. I bía b̄n̄n lé b̄io mi yí z̄u le Dónbeení b̄ioní v̄uahú b̄ioní kúará. Mi mún yí z̄u le le Dónbeení dà b̄io búenb̄uen wee wé.

²⁵ Mu bon. Ba ñi-hía khíi vèera á ba báawa lè ba háawa máa b̄iní máa ya mín. Ba à bonmín lè le Dónbeení wáayi tonkarowà ho wáayi.

²⁶ Ba ñi-hía vèeró d̄ání yi á mi so d̄in̄ yí kàráanna ho lahó na wee b̄io le v̄indè-za na ho d̄sh̄ú wi yi b̄io o M̄oyiize v̄uahú yi yí m̄on le? Mu túara b̄in̄ le le Dónbeení bía n̄on o M̄oyiize yi: «Inén lé o *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu b̄àn Dónbeení.»‡»

²⁷ Ó o Yeesu wáa bía: «Le Dónbeení lé b̄ia ȳio wi lua b̄àn Dónbeení ká le ȳin̄óñ ñi-hía b̄àn Dónbeení. Mi sòobáa wee v̄iní miten dà.»

*Le Dónbeení làndá na b̄io here po h̄ia ká
(Matiye 22.34-40; Luki 10.25-28)*

²⁸ Ho *làndá b̄io zéenílo búí ná ba w̄aaníi. Ó o m̄on ò o Yeesu bía se n̄on ba Sadus̄ewa yi ó o vá

‡ 12:26 Mi loñ Léró v̄uahú (Exode) 2.6

6ueé 6ó a yi ò o tùara a yi: «Le Dónbeenĩ làndáwá 6úen6úen t̄ahũ á lé ho yén b̄io here po h̄ia ká?»

29 O o Yeesu bía n̄on wo yi: «Le Dónbeenĩ làndáwá yi á h̄ia ká lé h̄ia b̄io here po h̄ia ká: <*Isirayele n̄ipomu, jí b̄io ká: Wa Núhũso Dónbeenĩ lé o Núhũso mí dòn.»

30 Fo ko à ũ wañ ũ Núhũso Dónbeenĩ lè ũ s̄ii 6úen6úen, lè ũ mànáká 6úen6úen, lè ũ yilera 6úen6úen, lè ũ pànká 6úen6úen. §

31 H̄ia s̄a ho yi lé h̄ia ká: <Fo ko à ũ wañ mí ninza làa b̄io fo waráa ũten b̄io s̄ii.> * Làndáwá na k̄un b̄io here á po h̄a b̄io ĵun na ká h̄s̄n mía.»

32 A ho làndá b̄io zéenílo w̄aa bía n̄on o Yeesu yi: «N̄i-karánlo mu se, b̄io fo bía lé ho t̄iá. O Núhũso lé le Dónbeenĩ mí dòn. Dónbeenĩ 6úí k̄un mía ká mu yín̄n̄ lerén.»

33 A wañ le Dónbeenĩ lè ũ s̄ii 6úen6úen, lè ũ yilera 6úen6úen lè ũ pànká 6úen6úen, à mún wañ mi ninza lè ũten b̄io s̄ii, b̄un s̄uaaní mu h̄amu na 6a wee wé na le Dónbeenĩ yi lè 6a bà-kùio na 6a wee ya lè le muini na le Dónbeenĩ yi.»

34 O o Yeesu m̄on ò o n̄ii mu bía 6a bè-z̄ur̄lowà b̄ioní ó o bía n̄on wo yi: «Hen làa c̄inú ká fo ò keñ le Dónbeenĩ bá-z̄amu yi.» B̄un m̄on ó o 6úí w̄aa yí b̄inía yí khà míten yí t̄ara a yi làa b̄io 6úí.

*Ȳia le Dónbeenĩ m̄on léra b̄io
(Matiye 22.41-46; Luki 20.41-44)*

35 Mu wó ká a Yeesu wee k̄arán 6a n̄upua le *Dónbeenĩ z̄i-beenĩ yi, ó o t̄ara b̄io ká: «Ho *làndá

§ 12:30 Mi lorĩ Làndá zéeníló v̄uahũ (Deutéronome) 4-5 * 12:31 Mi lorĩ Levii n̄uwá v̄uahũ (Lévitique) 19.18

bïo zéenílowa dà a wé kaka a bíoráa le yia le Dónbeenĩ mɔn lera lé o *Daviide m̀ǹm̀ǹǹi?

³⁶ Lé bïo ó o *Daviide mí bæere á le Dónbeenĩ Hácírí wó ó o bía bïo kà:

«O Núhũso Dónbeenĩ bía nɔn ĩ Núhũso yi:

ʼBuee kɛɛní ĩ nín-tlání fúaa ká ĩ búrá ũ zúkúsa ũ tá á ũ bò ũ zení wán.†»

³⁷ «Bïo ó o *Daviide wee ve yia le Dónbeenĩ mɔn lera le mí Núhũso. O o wé o Núhũso ká a mún pá à wé o m̀ǹm̀ǹǹi kaka?» Ba zãamáa wee jí a Yeesu cón lè le sí-wɛɛ.

*Mi yi wé lè ho làndá bïo zéenílowa bïo
(Matiye 23.1-36; Luki 20.45-47)*

³⁸ Bïo ó o Yeesu wee kàrán ɓa zãamáa ó o wee bïo na ɓa yi: «Mi yí wé lè ho *làndá bïo zéenílowa bïo. Bán na wa há báká-beera zíló à wé héɛkaráa. Ba wi ɓa nùpua wé tɛɛní ɓa yi lè le kɔ̀nbii ɓa zãamáa fèminló lara yi.

³⁹ Ba *zúifùwa kàránló ziní yahón kanmúiní lè ho dínló diiní kɛɛnínía na seka á ɓa wé hueeka kɛɛní yi.

⁴⁰ Ba wee khà ɓa maháawa à fé ní bïo búenbúen. Ba mún wa ho floró na túee wéró à wé lè ɓa téréna. Barén cítí khíi wee here le Dónbeenĩ cón.»

*O mahá-khenii hãmu bïo
(Luki 21.1-4)*

⁴¹ O Yeesu kará le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ hãmu ɓonkoní nísání á wee loń bïo ɓa zãamáa wee kúeeráa le wárí le yi. Ho nãfòró ɓãnsowà cɛ̀ɛɛ wee ɓuee kúee le wárí na boo.

⁴² Mahá-khenii búí mún ɓueé kúaa mí tɔ̀mónwà bïo ɓun.

† 12:36 Mi loń Lení vūahđ (Psaumes) 110.1

43 O o Yeesu wãa von mí nĩ-kenĩnia á bía nɔn yi: «Le í mĩ ho tũíá na mia: O mahá-khenii na kà bĩo na ó o kúaa á boo po bĩa ká búenbúen bĩo.

44 Lé bĩo le wárí na ɓa búenbúen wó lè mu hãmu lé dĩo ɓa yú puuníá. O orén lè mí khemu, ò o pá kúaa bĩo wi o cón búenbúen na ó o lá wé è dí.»

13

*Ho dímíjád véro là a Nùpue Za buenlɔ bio
(Matiye 24.1-44; Luki 21.5-33)*

1 Bĩo ó o Yeesu zoó ló le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, ó o nĩ-kenĩnia nĩ-kéní bía nɔn wo yi: «Nĩ-kàránlo, hã huua na kà ɓèntĩn seka, á hã mún bũaaka. Hã soni dãamu yàá!»

2 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo mɔn hã dãamu lon? Ɛε ká huee khíi mǎa keĩ mí ninza huee wán. Mu búenbúen khíi fi.»

3 Bũn mɔn ó o Yeesu yòó kará hã Oliivewa vĩnsĩa búee wán á sánsáa le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ. O o Piere là a Zaaki là a Zãn là a Andere na wi làa wo mí dòn á tũara a yi:

4 «Lé ho pãahũ yén á mu bĩo mu ù wé yi? A lé mu bĩo yén khíi zéeni le mu wéró pãahũ dɔn?»

5 O o Yeesu wãa bía nɔn ɓa yi: «Mi pa miten bĩo. Mi yí díá le nùpue khà mia.

6 Nùpua cèrèè khíi buen í yèni yi á à bío: «Í lé o Krista.» Ba à khà nùpua cèrèè á à vĩnĩ.

7 Ká mi khíi wee jí hã hĩa táró sã, hĩa lúio yi làa hĩa khèra làa mia à mi yí le mi yiwa dé, lé bĩo á bũn bĩowa so ko mu wé ho yahó. Ká bũn dèenía mǎa wé ho dímíjád véro.

8 Ho sĩi búii khíi wé è lé vaá fi lè ho sĩi veere. A ho kòhũ búii khíi wé è lé vaá fi lè ho kã-veere. Ho tá dèkéro khíi wé hã lùá búii yi. A le hĩni khíi lé. Mu ù

wé làa bïo o há-sǎníso sǎní vía wee wé búakáráa bïo síi.

⁹ «Èε ká minén pa miten bïo. Ba nùpua khíi wé è ɓua mia á à varáa ho pànká bǎnsowà cǎn á bán vaá cítí mia. Ba wé è ha mia ɓa *zúífùwa kàránló zíní yi. Ba wé è ɓua mia á vaá ðíní há kǎna ɓúnása lè ɓa bá-zàwa yahó bïo mi tà miï bïo yi. Lé bǔn mi ì bè yi á à zéénínaa í bïo làa ba.

¹⁰ Mu bon, sǎni ho ðímíɓá vé, á le Dónbeení bintente ko le bue à na há síiwà búenbúen yi.

¹¹ Hen ká ɓa khíi wé wíikaa mia á ɓuan vannáa le cítí yi à mi yí le mi yiwa fèn dè bïo mi vaá bío bïo yi. Hón pǎahǔ so yi á há bioní na à bío ò na mia lé hǎa à mi bío. Lé bío á há máa lé minén mi beere yi. Mu lé le Dónbeení Hácírí á à dé há mi ɓiní yi.

¹² Ba nùpua búii wé è dé mín kùrú zàwa á à na ɓa à ɓúe. Hàrí ɓa maáwà búii á à wé mu ɓàn síi lè mí zàwa. Ba zàwa búii mún ñ híní mín maáwà wán, á à na ɓa ɓa à ɓúe.

¹³ Ba nùpua búenbúen á à ɓin mia bïo mi tà miï bïo yi. Ká yǎ mahǎ há mí síí fúaa mu véenii, wón á à fen.

¹⁴ «Mí khíi mi mu bè-sǔmúí* na wee yáa mu bïo ká mu wi hen na mu yí ko mu keń yi. (Yía wee kàrán bïo ká à zǔn mu kúará sese.) Hón pǎahǔ so yi ká ɓia wi ho Zudee yi à bán lùwí yòo há ɓúaa.

¹⁵ Yía á à keń mí zǐi lòho yí ko ò o lii zoo lá bïo búii.

¹⁶ Yía á à keń há mana yi mu pǎahǔ yí ko ò o ɓiní ɓo à lii lá mí kánɓun mí zǐi.

¹⁷ Ho yéréké khíi sá ɓa há-sǎnása lè ɓa há-ɓàawa yi mu zoñ.

* **13:14** Mi lorí Daniyεεle vǔahǔ 9.27; 11.31; 12.11

18 Mi fio le Dónbeenĩ yi à mu bïowa mu wéró yí lĩ hã yio yi.

19 Lé bïo ho pãahũ mu bãn lònbee á à wé búaá á à poń ãio khíina. Hàrí ho ãimíńá ńúhũ búaró pãahũ na le Dónbeenĩ léra mu bïo búenbúen yi à buee búe ho zuia yi, á le lònbee mu síi yí kera yí mən. A le bãn síi mún máa bĩnĩ máa keń hùúu.

20 O ńúhũso lá yí khò le lònbee mu wizoonĩ yi, á nii woon lá máa kãní. Ká a màhã khò hã yi ba núpua na ó o hueekaa à ba wé làa wo bïo yi.

21 Ká a búí bía nən mia kà síi: «Mi loń. Lé o *Krista na hen, tàá nín-yĩa vaá hen», à mi yí tà mu.

22 Mu bon, ba Kristawa lè le Dónbeenĩ ńi-cúa feerowà na bïo yí bon khíi keń. Ba à wé mu yéréké bïowa lè mí síiwà na ka lè mu wee zéení le Dónbeenĩ pánká á à vĩinínáa ba núpua. Hàrí bĩa le Dónbeenĩ hueekaa ká mu lá dà à wé, á ba mún n vĩinĩ bán.

23 Awa. Á minén cén pa miten bïo. I fèra bía mu búenbúen nən mia vó.

24 «Le lònbee khíiló mónđen á ãle wii á à dé mí yuumu.

Ho pĩhũ khoomu máa bĩnĩ máa keń.

25 Hã mànàayio á à kùenka à lii.

Bïo buan ho wáayi bïowa ãńía búenbúen á à ãèké.»†

26 Hón pãahũ so yi á ba à mi a Núpue Za bueenlò hã ãundúio wán lè mí ãaríló lè mí cùkú beenĩ.

27 O khíi tonka le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà ho tá kónbúaá bïo náa yi lè ho ãimíńá búenbúen yi á ba a ve bĩa le Dónbeenĩ hueekaa á à kúee mín wán.

† 13:25 Mi loń Ezayii vĩaahũ 13.10; 34.4

28 «Mi lorí ho *fikíyée v̄indèè b̄io le wee wéráa. Hen ká le b̄àn lakara h̄ía wee nàma á wee sà mí v̄õn-yórówà, se mi z̄ũ le ho v̄iohó t̄èrò d̄õn.

29 Lé làa b̄ũn s̄ii ká mi kh̄ii wee mi mu b̄iowa mu wéró, à mi mún z̄ũn le o *Nùpue Za b̄uenlò s̄uàráa. O ò b̄uen máa kh̄í.

30 Le í m̄i ho t̄ũíá na mia: Ho p̄ãah̄ũ na kà nùpua máa hí máa vé ká b̄ũn b̄iowa so b̄úenb̄úen yí wó.

31 Ho wáayi lè ho tá kh̄ii vé, ká í b̄ioní h̄õn ò k̄erí b̄ĩn f̄éé.

32 N̄ii woon yí z̄ũ ho ð̄im̄íj̄ná véró wizonle lè ho p̄ãah̄ũ máa z̄éení. Le Dónbeen̄i wáayi tonkarowà yí z̄ũ mu, h̄arì le Dónbeen̄i Za mí b̄eere yàá pá yí z̄ũ mu. O Maá mí dòn lé ȳia z̄ũ mu.

33 «Mi pa miten b̄io. Mi yí wé lòn nùpua na d̄ũma. Lé b̄io mi yí z̄ũ ho p̄ãah̄ũ na mu ù wé yí.

34 Mu b̄io b̄onmín làa b̄io kà: N̄ii b̄úii le mí ì va le kh̄úii. O o k̄aràf̄áa mí z̄ii mí ton-sáwá yí, á sankaa h̄ã tonni n̄õn ba lè mí ñ-kéní kéní yí. B̄ũn m̄õn ó o b̄ia n̄õn o paro yí le o t̄iní mí ȳio.

35 Minén mún t̄iní mí ȳio, lé b̄io mi yí z̄ũ a z̄ii b̄ãnsò b̄iní b̄uenlò p̄ãah̄ũ. O dà à b̄uen z̄iih̄ũ tàá tá t̄ãh̄ũ, tàá kò-bá-w̄éé yí, tàá ȳinb̄ii.

36 Ká a kh̄ii ð̄ĩnd̄ĩn b̄uara ò o yí b̄uee yí mia ká mi ka lòn nùpua na d̄ũma.

37 B̄io á ì wee b̄io na mia kà, á yahó s̄ã ba nùpua b̄úenb̄úen. Mi yí wé lòn nùpua na d̄ũma.»

14

*Ba z̄uif̄uwa j̄unása wee lè o Yeesu wán
(Matiye 26.1-5; Luki 22.1-2; Zán 11.45-53)*

1 Wizoní b̄io j̄un w̄ãa ká ho Paaki s̄ãnú díró lè ho *b̄úurú na á ja-f̄ini yí dó yí s̄ãnú díró yí. A

le *Dónbeenĩ yankarowà júnása lè ho *làndá bïo zéenílowa wee cà bïo 6a à wé wé è wĩiráa o Yeesu ká mu yí zũ, á à na 6a à 6úe.

² Ba wee bío: «Wa yí dà máa wĩi wo ho sánú díró yi. Ká wa wó mu á 6a zâamáa á à kánká mu bïo yi.»

*O hãa 6úii kúaa ho jiló o Yeesu jùhũ wán
(Matiye 26.6-13; Zán 12.1-8)*

³ O Yeesu kera ho Betanii lóhó yi o Simón na hãa lé o *6ùéré nĩ zii. Pãahũ na ó o kará wee dí à bũn à hãa 6úii 6ueé wee zo, á guan mí dũukó-za 6úii na wó lè le huee na 6a le alibaatere à ho sú làa jiló 6úii na sãmu sí. Ho jiló mu 6a le náàrè á yàwá here làa sòobéε. Bïo ó o 6ueé 6ó a Yeesu yi ó o pũina ho dũukó-za mu jii, ò o kúaa ho jiló mu o Yeesu jùhũ wán.

⁴ A bĩa wi bĩn 6úii sía câ. A 6a wee bío mín yi: «Ho jiló na kà yáaró jùhũ lé mu yén?»

⁵ Ho jòn lá dà à yéé á à yí hã wén-hãani khiá-tĩn* á à sanká a na 6a nĩ-khenia yi.» A 6a lan wee zá làa wo.

⁶ O o Yeesu wãa bía: «O hãa mu mi día bïo. Mi wee zá làa wó le we? Bïo ó o wó làa mi á se.

⁷ Ba nĩ-khenia bán làa mia á à keń mín wán féeε. A pãahũ lée pãahũ á mi dà wé è wé mu sãamu làa ba ká mi tà. εε ká ínén wón máa keń làa mia féeε.

⁸ Bïo ó o dà à wé lé bïo ó o wó. O kúaa ho jiló na sãmu sí í sãnía wán à fèn wíokaráa hã paráa hã nùuló.

⁹ Le í mi ho tũíá na mia: Le Dónbeenĩ bín-tente wé buera lùe lùe yi ho dímíjã búenbúen yi, á 6a à bío bïo ó o hãa na kà wó, á 6a à leéka a bïo.»

* **14:5** Mu pãahũ á hã wén-hãani khiá-tĩn lé o nùpue lúlú-kùure sãmú sãníi.

*O Zudaa wi ò o dé o Yeesu na
(Matiye 26.14-16; Luki 22.3-6)*

¹⁰ O Yeesu ñi-kenínia píruú ñun ñi-kéní na 6a le Zudaa Isikariote á wà vaá bía nɔn 6a yankarowà ñúnása yi le mí wi à mí dé o Yeesu na 6a yi.

¹¹ A bán sía wan wan á dó mí ñiní nɔn le mí ì na le wárí wo yi. O o wáa wee cà ho pãahú na o ò dàń ñ wé mu yi, á à déráa wo 6a níni yi.

*O Yeesu wee di ho Paaki dínló lè mí ñi-kenínia
(Matiye 26.17-25; Luki 22.7-14, 21-23; Zán 13.21-30)*

¹² Ho *búurú na á ña-ñini yí dó yi sánú díró 6àn nín-yání wizonle zoñ, dió 6a wee wé fúaa ho Paaki piozàwa yi,† ó o Yeesu ñi-kenínia tùara a yi: «Lé wen á fo wi à wa vaa wíoka ho Paaki dínló yi?»

¹³ O o tonkaa mí ñi-kenínia nùwã ñun á bía nɔn yi: «Mí lén zo ho lóhó yi, á mí zoó sí a ñii búí yahó ká a sò mu ñumu lè ho dũuhú. Mí bè o yi,

¹⁴ ká a vaá zon zii na yi à mí bío na le zii mu 6ànso yi: O ñi-kàránlo le wa tùa foñ: Ho lahó na á ínén lè ñi-kenínia á à dí ho Paaki dínló yi lé ho yén?

¹⁵ O ò zéeni la-beeni búí làa mia ho nónwíohú yi na sía bàráka vó. Lé bín à mí wíoka wa Paaki dínló bío yi.» ¹⁶ A 6a wà vaá zon ho lóhó yi, á zoó yú mu búenbúen làa bío ó o Yeesu bíaráa mu. A 6a wíokaa ho Paaki dínló bío.

¹⁷ Bío le wii tò, ó o Yeesu lè mí ñi-kenínia píruú ñun 6uara.

¹⁸ Bío 6a kará wee dí ó o Yeesu bía: «Le ñ mí ho tũíá na mia: Minén na làa mí páanía kará ho dínló ñúhú yi ñi-kéní á à dé mí ì na.»

† 14:12 Mi loñ Léró vùahú (Exode) 12.6, 14-20

19 O o nĩ-keninia yilera lùnkaa, á 6a wee tũaka a yi lè mí nĩ-kéní kéní. A yĩ le: «Mu lé ìnén le?» A yĩ le: «Mu lé ìnén lé?»

20 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mu lé minén píru jũn nĩ-kéní, yĩ làa mi páania wà zoó cĩ.

21 Mu bon. O *Nùpue Za á à hí làa bĩo le Dónbeenĩ bíoni vũahũ bíaraa mu. Ká yĩ màhã níi ì bè mu á ho yéréké è zo jũhũ. Bànso yàá lá yĩ ton se mu sũaaní.»

(Matiye 26.26-30; Luki 22.15-20; 1 Korente 11.23-25)

22 Bĩo 6a wee dí, ó o Yeesu lá ho búurú á dó le Dónbeenĩ b́arákà. O o wee cèeka ho na mí nĩ-keninia yi ká à bío: «Mí fé là, hón lé ì sánia.»

23 O o b́inia lá le juuníi dèe na ho *divén wi yi ò o dó le Dónbeenĩ b́arákà. O o nɔn ho 6a yi á 6a búenb́uen jũn.

24 O o b́ia nɔn 6a yi: «Dén lé ì cãni na wiokaa wee zéeni le Dónbeenĩ páanii na le bò bĩo, dén lé ì cãni na kúaará 6a nùpua cèrèe bĩo yi.

25 Le ì mí ho tũia na mia: Ì máa b́ini máa ju divén huúu fúaa ho páahũ na á ì khii ju ho 6an bè-fla yi le Dónbeenĩ b́eeni yi.»

26 B́un món á 6a sía ho sánú lení, à 6a wà yòora hã Oliivewa v́insia búee wán.

O Yeesu b́ia le o Piere á à pĩ mí bĩo

(Matiye 26.31-35; Luki 22.31-34; Zãn 13.36-38)

27 O Yeesu b́ia nɔn mí nĩ-keninia yi: «Mí búenb́uen á à lùwí ì día mi. Làa bĩo le Dónbeenĩ bíaraa mu mí bíoni vũahũ yi ká síi: † ì búe o pi-pa á 6a pia á à kénna à lén ñ va hã lùà búenb́uen.»‡

‡ 14:27 Mi loĩ Zakari vũahũ 13.7

28 Εε κά ι vèeró món, á ï ì dí mí yahó vaá pa mia ho Kalilee kōhū yi.»

29 O o Piere bía: «Hàrí à bĩa ká búenbúen pí ũ bío, á ínén wón máa pí mu hùúu.»

30 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le í mĩ ho tũíá na foñ. Ho tĩnòn-kéní na kà yi, sãni ò o kò-béε wá hã cúa-ɲun, bũn ká ũnén bía le fo yí zũ mi á dõn hã cúa-tĩn.»

31 O o Piere pá bĩnía wíokaa tĩna mí bíonĩ yi: «Ĩ máa bío le í yí zũ fo máa mi hùúu, hàrí ká í ko à ï hí làa fo.» Á ɓa nĩ-kenínia na ká búenbúen bía mu bío dà-kéní mu.

*O Yeesu flora ho Zetesemanii yi
(Matiye 26.36-46; Luki 22.39-46)*

32 Bũn món á ɓa wà vaá dõn le lùè búí na ɓa le Zetesemanii. O o Yeesu bía nɔn mí nĩ-kenínia yi: «Mí kεεní hen le í lén vaa fio.»

33 O o fó a Piere là a Zaaki là a Zãn á bòráa. O búakáa zãna á yi wee dè

34 Ó o bía nɔn ɓa yi: «Ĩ hácírí yáara dàkhíina. I ka le í máa fen. Mí kεεní hen, á tĩní mi yío.»

35 Bũn món ó o wãa vá van cĩnú, á vaá líí búrá ò o flora le ká mu dà à wé, à le lònbee na kà à yí yí mí.

36 O bía bío kà: «Ĩ Maá, fo dà bío búenbúen wee wé. Yí le le lònbee na kà à yí mi. Εε ká mu yí wé ínén sũ bío. Le ũnén lé yia sũ bío à wé.»

37 O o bĩnía ɓuara mí nĩ-kenínia cõn á ɓueé yú ɓa à mu dãmu ɓó ɓa. O o bía nɔn o Piere yi: «Simɔn, dãmu ɓó fo le? Fo yí dà máa tĩní ũ yío hàrí le léèrè dà-kéní yi le?

38 Mi fání mi yïo à wé fio bèra a na à mi yí zo mu bè-kora wéró yi. O nùpue sïi wee wé vá mu bè-tente wéró yi, èè ká ho pànká na ó o ò wé làa bïn lé hĩa mía.»

39 O o tïn wíokaa khèra vaá flora ò o bía hĩa bióní dà-kéní mu.

40 Bïn món ó o bínía ßuara mí nĩ-kenínia cón á ßueé yú ßa à mu ðamu ßó ßa. Ba yí ðanna yí fánía mí yïo. A bïo ßa wãa à bío á à na a Yeesu yi á ßa yí zũ.

41 Bïo ó o Yeesu wà á bínía ßuara mún cúa-tïn níi yi, ó o ßueé bía nòn ßa yi: «Mi pá ðũma wee vũnka lon? Mu wãa vó. Ho pãahũ ðñ. O *Nùpue Za á ßa à dé ßa bè-kora wérowà níi yi.

42 Mi híní wa lén. Yia á à dé mi ì na ßueé ðñ.»

Ba wïira a Yeesu

(Matiye 26.47-56; Luki 22.47-53; Zãn 18.3-12)

43 Pãahũ na ó o Yeesu wee bío yi, à bïn ò o Zudaa ßueé ðñ. O lé ßa nĩ-kenínia píru jùn nĩ-kéní. Ba zãamáa na bò làa wo á ßuan hĩa khà-túa lè hĩa bũaa. Bĩa tonkaa ßa lé le *Dónbeenì yankarowà júnáasa lè ho *làndá bio zéenílowa lè ßa nĩ-kía.

44 O Zudaa, yia á à dé o Yeesu mu á à na, á zéenia bïo ßa zãamáa á à zũnãa wo. O bía: «Ì hĩa vaá tẽnía nùpue na yi lè le kònbiì, se wón lé yia mi wee cà. A mi wãa wïi wo à ßua sese lènnáa.»

45 O Zudaa ßuee ðẽnii ó o wà vaá ßó a Yeesu yi ò o bía nòn wo yi: «Nì-kàránlo.» O o tẽnía wo yi lè le kònbiì.

46 A bía làa wo bò mín wãa wïira a Yeesu.

47 A ßa nĩ-kéní ßúi ðò mí khà-tóní á hà lè le *Dónbeenì yankarowà jũhũso beenì ton-sá nĩ-kéní jikãahũ kúio.

48 O o Yeesu bía nɔn bĩa wà ɓueé wii wo yi: «Mi so lá ko à mi ɓua khà-túa làa bũaa à ɓuee wiiraa mi le? I lée ñi-kãanii le?»

49 I làa mia lá wee keñ mín wán túntún, á wee kàrán ɓa nùpua le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi á mi yí wiira mi. Eε ká mu wó kà, à le Dónbeenĩ biónĩ vũahũ ɓio nii síráa.»

50 O o ñi-kenínia ɓúenɓúen wãa lùwa wà à ɓa día a.

51 Yàrónza ɓúí lé yĩa bò a Yeesu yi. Lée ɓunló mí dòn wi o wán. Ba le mí ì wii wo, á ɓa ɓuan o ɓunló yi,

52 ó o kueera ho día, ò o lùwa wà mí kãamáa.

*O Yeesu ɓa ɓuan vannáa ɓa tũía fεerowà yahó
(Matiye 26.57-68; Luki 22.54-55, 63-71; Zãn
18.13-14, 19-24)*

53 Bũn mɔn á ɓa ɓuan o Yeesu vannáa le *Dónbeenĩ yankarowà ñúhũso zii, hen na ɓa yankarowà ñúnása lè ɓa ñi-kia lè ho *làndá ɓio zéenílowa ɓúenɓúen kúaa mín wán yi.

54 O Piere khèra bò a Yeesu mɔn. O ɓueé zon ɓa yankarowà ñúhũso lún yi, á zoó páanía kará lè ɓa parowà á wee huee ho dõhũ.

55 Ba yankarowà ñúnása lè ɓa *zúifùwa tũía fεerowà ɓúenɓúen wee cà ɓio ɓa à koonínáa o Yeesu yi á à bè yi ì síinínáa o ñúhũ á à na ɓa à ɓúe. Ká ɓa màhã yí yú ɓio ɓúí.

56 Nùpua cêrêe wee ɓuee fũaa hã sabíoní o nii, ká ɓa màhã wee ɓíní kán mín.

57 A ɓa nùwã yén ɓúí wãa hĩnɔn koonía o yi lè le sabéré na kà:

58 «Wa ñá ò o bía le mí ì fio le Dónbeenĩ zii na ɓa nùpua son, á à ɓíní ì so le ɓúí hã wizooní tĩn yi ká dén á nùpua máa so.»

59 Hàrì bǔn á ɓa yàá pá wee kán mín wán.

60 A ɓa yankarowà ɲúhúso wáa lii hínɔn yòò ðín ɓa ɓúenɓúen yahó ò o tùara a Yeesu yi: «Bìo ɓa nùpua wee bío ũ dǎní yi á fo le fo máa bío ðèε ɓúí yi le?»

61 O o Yeesu cèkè ò o ðín. A ɓa yankarowà ɲúhúso wíokaa tùara a yi: «Le ũnén lé o Krista, le Dónbeenĩ na wa wee khòoní za le?»

62 O o Yeesu bía: «Ūuu, í lé orén. Mi ɓúenɓúen á à mi a *Nùpue Za ká a kará le Dónbeenĩ na dà mu bǐo ɓúenɓúen nín-tǎnĩ. Mi mún khíi mi a ká a kará hã dùndúio wán bò ò ɓuen.Š»

63 A ɓa yankarowà ɲúhúso wáa lèεkaa mí dà-zínii lé bǐo mu vá a yi dàkhíina, ò o bía: «Wa màkóo wáa mía seéràsa yi.

64 Hã bín-kora na ò o mà lééra le Dónbeenĩ yi á mi ɲá. Awa, á lé mu yén á mi wee leéka?» A ɓa ɓúenɓúen le o wó khon ó o ko ò o ɓúe.

65 Ba nùwã yen zàwa ɓúí ɓa tǎahú á ɓúakáa wee khàani kúee o Yeesu wán. Ba pon o yahó yi à ɓa wee vǎaa wo lè mí nín-kuio ká ɓa à tùa wo yi le o zéeni yǎa wó mu làa wo. Le *Dónbeenĩ yankarowà ɲúhúso lún parowà fó a, á wee dé sáarà yi.

O Piere pǎ a Yeesu bǐo

(Matiye 26.69-75; Luki 22.56-62; Zǎn 18.15-18, 25-27)

66 Pǎahú na ó o Piere pá líi wi ho lún yi, à bǔn le Dónbeenĩ yankarowà ɲúhúso beenĩ ton-sá hǎawa nǐ-kéní ɓúí ɓueé dǎn.

67 Bǐo ó o mɔn o Piere ò o wee huee ho dǎhú, ó o wíokaa lońna a yi sese ò o bía: «Ūnén mún lá wi là a Nazarεete nǐi Yeesu mu.»

Š 14:62 Mi loń Daniyεele vǎahú 7.13

⁶⁸ O o Piere pǎ mu ò o bía: «Bìo á fo wee bío kà á ì yí zū.» Bún món ó o wà vaá báníá đĩn ho lún zūaṅii. [O o kò-béε wá.]

⁶⁹ Bìo ó o ton-sá háa mu mən o vaa báníló, ó o wee bío làa bíá wi bín: «O nùpue na kà lé ɓarén nì-kéní ɓúí.»

⁷⁰ O o Piere tĩn pǎ. Mu yáá yí míana, à bún à bía wi bín tĩn bía nən o Piere mu yi: «Ho tũíá poni. Fo lé ɓarén ɓúí. Ùnén mún lé o Kalilee nĩ.»

⁷¹ O o Piere wǎa bía: «Ká ì fǎ sabéré à le Dónbeenĩ le ì mi mu. Ì ì báa mu ṅii wán, o nùpue na mi wee bío bío á ì yí zū.»

⁷² Hón pǎahú so yi ó o kò-béε wá há cúa-ṅun ní. O o Piere hácírí màhá bíníá ɓuara bío ó o Yeesu fù bía làa wo yi wán: «Sáni ò o kò-béε wá há cúa-ṅun bún ká ùnén pǎ le fo yí zū mi á đĩn há cúa-tĩn.» O o Piere wǎa wee wá.

15

*Ba ɓuan o Yeesu ɓuararǎa o Pilaate cǎn
(Matiye 27.1-2, 11-14; Luki 23.1-5; Zǎn 18.28-38)*

¹ Le yĩnbíi b̀uirĩi á ɓa *yankarowà ṅúnása, lè ɓa nĩ-kía, lè ho *lándá bío zéenílowa, bán ɓúenɓúen na lè ɓa *zúífùwa tũíá fεεrowà á kúaa mín wán, bèra a na à ɓa bío tè bío dà-kéní wán. Ba can o Yeesu, á ɓuan ɓueé nən o *Pilaate yi.

² O o Pilaate t̀uara a yi: «Lé ùnén lé ɓa zúífùwa béε le?» O o Yeesu bía nən wo yi: «Fo bía mu.»

³ Ba yankarowà ṅúnása wee kooní a Yeesu yi làa bío c̀èr̀èε.

⁴ O o Pilaate wíokaa t̀uara a yi: «Fo le fo máa bío d̀èε le? Bío ɓa wee bío ũ ṅii á fo yí máa ṅí le?»

⁵ Ká a Yeesu màhá yí bíníá yí bía d̀èε. Bún wó a Pilaate coon.

*Ba le o Yeesu ko ò o búe
(Matiye 27.15-26; Luki 23.13-25; Zān 18.39-19.16)*

⁶ Hen ká ho *Paaki sǎnú sansan dǎn, ò o Pilaate lén o kàsó nǐ búí díá, yǎ ǎa zǎamáa le o díá.

⁷ Mu ù wé à nǐ búí na ǎa le Barabaasi páanía wi ho kàsó yi lè ǎa búí na làa wo kǎa á ǒ a nǐ búí.

⁸ A ǎa zǎamáa wǎa wà van o Pilaate cǎn á vaá wee fio wo ò o wé bío ó o lá wee wé na ǎa yi.

⁹ O o Pilaate bía nǎn ǎa yi: «Mi wi à ǎa zúifùwa bée lé yǎ à í díá le?»

¹⁰ O Pilaate zū kénkén le ǎa yankarowà júnása dó a Yeesu nǎn mí yi lé bío le yandee wi ǎa yi o bío yi.

¹¹ Ká ǎa yankarowà júnása màhǎ sùkúra ǎa zǎamáa le ǎa fio o Pilaate cǎn le o Barabaasi lé yǎ ò o díá.

¹² O o Pilaate wíokaa tùara ǎa zǎamáa yi: «Lé mu yén mi le í wé làa yǎ mi wee ve làa zúifùwa bée?»

¹³ A ǎa wee bío na a yi ká ǎa a wǎamaka: «Búee wo ho *kùrùwá wán ò o hí.»

¹⁴ O o Pilaate tùara ǎa yi: «O wékhe lé ho yén?» A ǎa yàá wíokaa wee wǎamaka pǎnpǎn: «Búee wo ho kùrùwá wán ò o hí.»

¹⁵ O Pilaate wi ò o wéé ǎa zǎamáa síi, ó o léra o Barabaasi díá, ò o le ǎa ha a Yeesu lè hǎ làbàaní, ò o nǎn wo le ǎa búee ho kùrùwá wán.

*Ba dásíwá wee zùarǎka a Yeesu yi
(Matiye 27.27-31; Zān 19.2-3)*

¹⁶ A ǎa dásíwá ǎuan wo zonnáa ho *Zudee kǎhǎ bée lún yi, à ǎa von mí ninzàwa na ká búenbúen.

17 Ba zɪnɪa o Yeesu lè le dà-muhũ, á tã ho kírí lè hã kíkara á dó a ɲúhũ yi.*

18 Bũn mɔ́n á ɓa wee tɛɛní a yi kà: «*Zúífùwa béε, foó!»

19 Ba wee vɔ́aa o ɲúhũ lè le kãani, á wee khàani kúee o wán ká ɓa à fàrá mí nɔ̀nkóɲúná wán à lii búrá a yahó.

20 Bĩo ɓa zùar̄kaa wo yi vó, á ɓa tɛra le dà-muhũ o wán, à ɓa zɪnɪa wo là a kùrú s̄ia. Bũn mɔ́n á ɓa ɓuan wo lór̄aa ho donk̄iahũ á wà léε búεε ho *kùrùwá wán.

*Ba ɓúaa o Yeesu ho kùrùwá wán
(Matiye 27.32-44; Luki 23.26-43; Z̄an 19.17-27)*

21 O Sir̄ena n̄i Simɔ̀n na lé o Alɛkisãndere là a Urufuusi ɓan maá, á ló hã mana yi bò ho wõhũ ɓueé wee khíi, á ɓa dásiwá ɓueé k̄k̄aa yi le o fé o Yeesu kùrùwá p̄i.

22 Ba ɓuan o Yeesu vannáa lahó ɓúí na ɓa le Kolokota yi, bũn kúará le «ɲún-ɓòkuee lahó.»

23 Ba lunkaa ho *d̄ivén lè mu bĩo ɓúí na ɓa le m̄irè á wi ɓa na a Yeesu yi ò o ɲu, ká a màhá yí ɲun mu.

24 Bũn mɔ́n á ɓa ɓúaa wo ho kùrùwá wán. Ba le mí ì sankaa a s̄i-zɪnɪa á ɓa wó le ɲún-s̄ini bĩo à z̄úrnáa d̄io á à s̄i ȳia làa ȳia yi.

25 Le wi-bee p̄ahũ lé bĩo ɓa ɓúaa wo yi ho *kùrùwá wán.

26 Bĩo ɓa túara le d̄ε wán, bĩo wee zéeni bĩo nɔ̀n ɓa ɓúaaráa wo lé bĩo kà: «ZÚÍFÙWA BÉε.»

* **15:17** Ba bá-zàwa lè ɓa n̄i-beera lé ɓia yánkaa dà hã s̄i-muna wee z̄i. Hã yàwá fù here. Hã kírìwá ɓa wee wé, à kúee ɓa bá-zàwa ɲúná yi à zéeni náa ɓa bá-zàmu p̄anká b̄io. Ká b̄io ɓa wi ɓa zùar̄ka a Yeesu yi, á ɓa zɪnɪa wo lè ho kánɓun muhũ á dó hã kíkara kírì o ɲúhũ yi.

27 Ba mún búaa ba ñi-wànnà nùwã ñun búí là a Yeesu. O ñi-kéní wi là a ñín-tiání ká a ñi-kéní wi là a ñín-káahó.

28 [Bũn wó à le Dónbeenì bíonì vūahũ bíonì na kà a ñii sí: «Ba mà a dó ba ñi-kora tīahũ.»]†

29 Ba nùpua na wee khíí làa bĩn wee kíbón mí ñúná ká ba a là a. Ba wee bío: «Fo yí mən mu le. Ʋnén na lá le fo ò fio le *Dónbeenì zĩ-beenì á à bĩnì ì so le bán dà-veere hã wizooni bĩo tĩn yi,

30 wãa fení ũten. Lii ho *kùrùwá wán le wa loń.»

31 Le *Dónbeenì yankarowà ñúnása là ho *lándá bĩo zéenilowa mún wee yáa mí ñiní yi na a yi ká ba a bío làa mín: «O fenía ba búí ò orén màhã yí dà máa fení mítén.

32 Le o Krista, o *Isirayeele béε, à lé ho kùrùwá wán lii. Ká wa mən mu á wa à dé wa sĩa wo yi.» Bĩa páanía búaa hã kùrùwáwá wán là a Yeesu bán mún wee là a.

O Yeesu húmú

(Matiye 27.45-56; Luki 23.44-49; Zān 19.28-30)

33 Le wii yòo fáráló pãahũ á ho kōhũ búenbúen ðĩndĩn wó le tībírí. Mu míana fúuu fúaa le wi-háarè.

34 Le wi-háarè mu pãahũ, ó o Yeesu bía bĩo kà pónpón: «Eloyii, Eloyii, lama sabatanii?» Bũn kúará le «Wàn Dónbeenì, wàn Dónbeenì, fo pã mi día le we?»

35 A bĩa wi bĩn nùwã yēn búí ñá mu á ba bía: «Mí loń, o wee ve o *Elii.»

36 A ba ñi-kéní búí lùwa vaá lá le dēε búí na wee kũnì mu ñumu á zĩra mu bè-ñia yi á can le búaaahiire ñii yi á yòó dá a Yeesu yi le o yēε, ò o bía:

† 15:28 Mi loń Ezayii vūahũ 53.12

«Mi ðin, wa à loñ ká a Elii ßueé liiní a ho *kùrùwá wán.»

³⁷ Lé bñn pãahú ó o Yeesu wãamaa yi pñnpñn, ò o húrun.

³⁸ A ho pñnsò-beeni na zoó céra le *Dónbeeni zi-beeni á yòó lèera mí tñahú líf ló. ³⁹ Ho Oroomu dásíwá ñuhúso na ðin o Yeesu yahó á mən bño ó o húrunnáa ó o bía: «O núpue na kà ßentñn lá lé le Dónbeeni Za binbirí.»

⁴⁰ Háawa nùwá yεn búí mún hía wi bñn á khèra ðin wee loñ. Ba háawa mu tñahú ó o Mari wi yi, yia wee lé ho Makadala lóhó yi. A séení a Mari na lé o Zaaki háyónza là a Zozee ßàn nu, là a Salomeε.

⁴¹ Ba hía wee bè o Yeesu yi ká a wi ho Kalilee yi á wee séení a. Háawa cèrèε búí mún hía wi ßa háawa mu tñahú á bò là a Yeesu ßuara ho Zeruzalεmu yi.

Ba nùuna a Yeesu

(Matiye 27.56-61; Luki 23.50-56; Zàn 19.38-42)

⁴² O Yeesu hí-nònzoñ ho zlihú ñii, à bño á lé bñn zoñ á ßa wee wíoka mítén ho *Sabaa bño yi,

⁴³ ó o Zozεfu na wee lé ho Arimatee lóhó yi á ßuara. O fù lé ßa *zúífùwa tñiá fεerowà ñi-kéni na ßa ñinzàwa wee kònbi. Wón mún lá wee lòní le Dónbeeni bεeni láró pãahú. O henía mí sli ò o van o *Pilaate cñn á vaá flora a Yeesu ñi-hínmu.

⁴⁴ Ká a Pilaate ñá bño ó o Yeesu dεenia húrun ó o wó coon mu bño yi. O o von ßa dásíwá ñuhúso á ßueé tùara yi le o Yeesu mu húrun míana le.

⁴⁵ A bño ó o ñá mu ßa dásíwá ñuhúso cñn vó, ò o nən le ñii o Zozεfu yi le o lá a sánia.

⁴⁶ O o Zozεfu yà ho ßun-seni dà-poni ò o liinia o Yeesu ho *kùrùwá wán á líf bá lè ho ßunló ßuan vaá dó le búure yi, ðño ßa lá có ho ßúaahó yi díá.

Bũn mɔn ɔ o bĩnía le hue-beenĩ pon le búure mu jii.

⁴⁷ O Makadala Mari là a Zozee ɓàn nu Mari á ðĩn mɔn hen na ɔ o dó a yi.

16

O Yeesu vèeró

(Matiye 28.1-8; Luki 24.1-12; Zǎn 20.1-10)

¹ Bĩo ho *Sabaá khiĩna, ɔ o Makadala Mari là a Zaaki ɓàn nu Mari là a Salomeε á yà ho jiló na sǎmu sǐ le mí vaá khii làa Yeesu sǎnía.

² Ho dimaasi zon yĩnbii bũirĩi, le wii hàrɔ pǎahũ, á ɓa hĩnɔn wà jɔn le búure.

³ Ba wee bío mín yi: «Lé wée yàá vaá bĩníní le hue-beenĩ na pon le búure jii á à na wɛn coon?»

⁴ Ká bĩo ɓa vaá dɔn, á ɓa le mí ì loń, à le hue-be-beenĩ bĩnía ló le búure jii á khii díá le nĩsǎnĩ. ⁵ A ɓa wà vaá zon le yi, á zoó mɔn yàrónza ɓúí ò o kará lè le nín-tiǎnĩ, á zǎ ho báká poni na túee. A ɓa zǎna.

⁶ Ká a yàrónza mu màhǎ bía nɔn ɓa yi: «Mi yí zǎn. I zũ le lé o Nazarεete nĩ Yeesu na ɓa ɓúaa ho *kùrùwá wán á mi wee cà. O mía hen, o vèera. Mi loń. Lé ho lahó na kà á ɓa lá bàrá a yi.

⁷ Mi lén vaa bío mu na a Piere là a Yeesu mu nĩ-kenínia na ká yi le o dú ɓa yahó van ho Kalilee kǎhũ. Lé bĩn ɓa vaá mi a yi làa bĩo ɔ o bíarǎa mu.»

⁸ A ɓa yilera lùnkaa, á ɓa wee zà. A ɓa ló á lée lùwa wà. Ba yí bía dèε yí nɔn nùpue yi lé bĩo ɓa zǎna.

O Yeesu zéenia mĩten lè mí nĩ-keninia

(Matiye 28.9-10; Zǎn 20.11-18)

⁹ [O Yeesu vèeró món ho dimaasi zoñ yǐnbíi á mu nín-yání, ó o zéenia míten là a Makadala Mari, wón na ó o hía n̄on ɓa cínáwa bùaa h̄ɛn̄un léra yi.

¹⁰ O o Mari wà van bía là a Yeesu lá páanía wi c̄ɔn, á vaá yú ɓa à ɓa yara sò á wee wá, ó o bía làa ba le mí m̄on o Yeesu.

¹¹ Ká b̄io ɓa já b̄io ó o Mari bía le o Yeesu vèera, ó o mún m̄on wo, á ɓa yí tà mu.

¹² B̄un m̄on ó o Yeesu zéenia míten làa s̄i veere lè mí n̄i-kenínia n̄uwá n̄un ká ɓa n̄on h̄a mana.

¹³ A ɓa b̄inia ɓueé bía mu lè ɓa n̄i-kenínia na ká á bán mún yí tà mu yi.

¹⁴ Mu b̄an m̄on, ó o Yeesu zéenia míten lè ɓa n̄i-kenínia píru d̄on ká ɓa wee dí. O zá làa ba b̄io ɓa yí dó mí s̄ia wo yi, làa b̄io ɓa tun mí yiwa á yí tà b̄ia bía le mí m̄on wo ò o vèera b̄io.

¹⁵ O o w̄aa bía n̄on ɓa yi: «Mí lén va ho d̄im̄iná lùà ɓúenɓúen yi à vaa bue le Dónbeen̄i b̄in-tente na ɓa n̄upua ɓúenɓúen yi.

¹⁶ Ȳia á à dé mí s̄i le yi, á ɓa à bátizé, wón á à fen. Ká ȳia yí dó mí s̄i le yi, wón n̄uh̄ú á à sí.

¹⁷ B̄ia dó mí s̄ia le yi wé è wé mu yéréké ɓiowa na wee zéeni le Dónbeen̄i p̄anká: Ba à n̄a ɓa cínáwa á à lén b̄ia ɓa wi yi lè ɓ̄i yèni; ɓa a b̄io h̄a s̄i-viò b̄ion̄i;

¹⁸ ȳia wé ɓuan háa yi, tàá ká a n̄un bè-n̄unii ɓúí na dà a ɓúe n̄upue, á d̄ɛ woon máa wé ɓanso; ɓa à bè mí níni ɓa v̄ánvárowà wán á bán á à wa.»

¹⁹ B̄io ó o bía b̄un vó, ó o N̄uh̄úso Yeesu ɓuan yòora ho wáayi á yòó kará le Dónbeen̄i n̄in-tiáni.

²⁰ A ɓa n̄i-kenínia wà vaá wee bue le b̄in-tente h̄a lùà ɓúenɓúen yi. O N̄uh̄úso wee séeni ɓa, á ɓa wee wé mu yéréké ɓiowa na wee zéeni le Dónbeen̄i p̄anká à zéeni le b̄io ɓa wee b̄io á lée t̄iá poni.]

Dónbeenì páaní fīnle vūahũ
New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Buamu

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 30 Dec 2021
331a1641-e36a-5300-8cb1-c9476fcef9bf